

DEMOKRAT PARTİ Programı

"Demokrat
Parti" barış
içinde birarada
yaşama
projesinin
adıdır...

Demokrat Parti
kendisini
yeniledi...
Sıra,
Türkiye'de...

Herkes,
hiçbir
ayrımcılığa tâbi
tutulmadan
eğitim
alabilmelidir...

DEMOKRAT PARTİ
YAYINLARI

Demokrat Parti,
"temsilde adalet,
yönetimde
istikrar"ı
sağlayacak...

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
Sunus	15
1. Bölüm / "Demokrasi Evi" mizi İnşa Ediyoruz Herkesin "Birinci Sınıf" Olduğu İşleyen Bir Düzeni Kuracağız	19
2. Bölüm / Temel Haklar ve Hukuk Anlayışımız "Demokrat Parti", Barış İçinde Birarada Yaşama Projesinin Adıdır	23
3. Bölüm / Siyasi Modelin Yenilenmesi Demokrat Parti, "Temsilde Adalet, Yönetimde İstikrar"ı Sağlayacak	31
4. Bölüm / Hedefimiz; Üreten Ekonomi Kapalı, Devletçi Bir Ekonomiye de Vahşi Kapitalizme de Karşıyız	37
5. Bölüm / Devletin İç ve Dış Güvenliği Ülke Savunması, Siyaset ve Partiler Üstü Bir Konu Olarak Ele Alınmalı	61
6. Bölüm / Sosyal Politikalarımız Herkes, Hiçbir Ayrımcılığa Tâbi Tutulmadan Eğitim Alabilmelidir	63
7. Bölüm / Türkiye'nin Dış Politika Ekseni Ülkemizin Stratejik Özelliğini, Barış ve İstikrar İçin Kullanacağız	83

Demokrat Parti, Demokratik ve Ekonomik Ümidi Temsil Ediyor

Demokrat Parti, 31 Ekim 2009'da Anavatan Partisi ile bütünleşerek hem tarihini zenginleştirmiş, hem gücünü arttırmış, hem de Türkiye'ye ümit vermiştir. Artık Türk siyasetinde eskisinden de güçlü bir Demokrat Parti vardır.

Türkiye Cumhuriyeti, Türk ulusunun Atatürk'ün önderliğinde vermiş olduğu "ulusal bağımsızlık" ve "ulusal egemenlik" mücadelesinin bir ürünüdür. Ulusal egemenliğin en mükemmel şekilde gerçekleşebileceği devlet şekli olan Cumhuriyet, devletin bütün temel organlarının halk tarafından seçildiği, yönetenlerin yönetme yetkisini halktan aldıkları bir rejimdir. Dolayısıyla Atatürk'ün Cumhuriyetçilik anlayışı, esas olarak demokratik Cumhuriyetçiliktir. Ne var ki günümüzde Cumhuriyetimiz demokratik özelliğini kaybetmiştir. Ancak biz, demokrasiyi Cumhuriyetimize yerleştirmek için, Türkiye'nin birleşmesi için, Türkiye'nin barışması için iki parti bir araya gelerek büyük bir işbirliği gerçekleştirdik. Bu büyük uzlaşmayı kuşkusuz tarih yazacaktır.

Türkiye'nin ümide ihtiyacı vardır. Ümitsizlik, Türk halkını sıkıntıya sokmaktadır. Biz bu birleşme ve bütünleşme ile bir ümidi temsil ediyoruz: Demokratik ve ekonomik bir ümit.

Demokrat Parti, 1960-1980 döneminde iki darbe ve bir muhtıraya maruz kalmış bir siyasi görüşün temsilcisi olarak, çok partili demokrasinin yerleşmesi ve gelişmesi konusunda üstlendiği tarihsel ve geleneksel misyonun yanı sıra Atatürk'ün de vurguladığı gibi "demokrasi prensibinin en çağdaş ve mantıklı uygulamasını sağlayan hükümet şekli olan Cumhuriyet" in korunması konusundaki kararlılığıyla Türk siyasi tarihinde yadsınamaz bir yere sahiptir.

Demokrat Parti, toplumsal uzlaşmaya dayalı "Büyük Türkiye" ide-

alinin hayata geçirilmesi ile Atatürk Devrimi'nin temel amacı olan çağdaş uygarlık düzeyine ulaşılacağı inancını taşımaktadır. Bunun yanı sıra "Barışın Türkiye ve Yenilenen Devlet" anlayışına dayalı bir "Demokratik Merkez Siyaseti"nin, Türkiye'nin yakın dönemde karşı karşıya kaldığı ya da kalabileceği iç ve dış kaynaklı pek çok sorunun çözümünde belirleyici rol oynayacağı görüşündedir. Bu bağlamda devleti milletin hizmetkârı, orta sınıfı ise milli birliğin belkemiği olarak gören Demokrat Parti'nin temel amacı, toplumun tüm kesimlerine iş, aş, sağlık, eğitim, sosyal güvenlik ve hukuki güvence sağlamaktır.

Atatürk ilkelerinin tartışmaya açıldığı, içinin boşaltılarak ortadan kaldırılmaya çalışıldığı bir dönemde, Demokrat Parti, yurttaşlarımızın adalet isteme hakkını, ifade özgürlüğünü, eğitim hakkını, temel hizmetlere erişimde fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik düzenlemeleri, bir başka deyişle "Sosyal Adalet ve Sosyal Devlet Reformu"nu hayata geçirerek Türkiye Cumhuriyeti'nin temel ilkelerinden Halkçılığın gereği olan, ne var ki günümüz Türkiye'sinde yok edilmiş olan sosyal hukuk devletini gerçekleştirmektedir.

Demokrat Parti, İnsanı Merkez Alır

Türkiye'de en çok saldırıya uğrayan, saptırılan ve tehdit altında olan devletin temel ilkelerinin başında ise Laiklik gelmektedir. Demokrat Parti, laik ve demokratik Cumhuriyet'in korunması konusundaki kararlılığıyla laikliği inanç özgürlüğünün ve toplumsal barışın güvencesi, ulusal birlik ve beraberliğin çimentosu olarak algılamaktadır. Laiklik İlkesi'ni devletin din kuralları ile değil, halkın iradesi doğrultusunda yönetilmesi, bunun sonucunda devletin herhangi bir inanca bağlı olmadan tüm inançlara eşit uzaklıkta durması, dolayısıyla vatandaşlarına karşı kamusal sorumluluklarını din ve mezhep farkı gözetmeksizin yerine getirmesi olarak değerlendirmektedir. Bu bağlamda Diyanet İşleri Başkanlığı'nın değişik inanç gruplarına hizmet verecek şekilde yeniden yapılandırılmasını öngörmektedir.

Demokrat Parti, "toplumsal barışı hedefleyen", "insanı merkez alan" bir parti olarak gelir dağılımındaki adaletsizlikleri de ortadan kaldırmayı amaç edinmiştir. Bundan ötürü ekonomi politikasının nihai hedefi kalkınma değil, insanı fırsatla buluşturmadır.

Üreten, istihdam ve zenginlik yaratan istikrarlı bir ekonomik anlayışı hedefleyen Demokrat Parti, "Rekabetçi Türkiye Vizyonu"nu benimsemiş bir parti olarak devletin rolünü "haksız rekabeti önleyici, düzenleyici ve rekabet gücünü geliştirmeyi özendirici" olarak görmektedir. Devletimizin ana niteliklerinden Devletçilik ilkesinin de temelinde bulunan "devletin düzenleyici ve yol gösterici" işlevlerinin günümüzde ihmal edilmiş olmasını, başta tarım sektöründe olmak üzere Türkiye'nin en önemli sorunlarından olan işsizliğin temel nedeni olarak değerlendirmektedir.

Ülkemizin son on yılda sadece borçlanan ve tüketen, dışa bağımlı bir ekonomik yapıya dönüşmüş olması nedeniyle büyük yatırım projelerinin ivedilikle hayata geçirilmesi kaçınılmazdır. İşsizliğin önlenmesini, üretim artışını ve sosyal refahı beraberinde getirecek bu projelerin gerçekleşmesinde devlet rehber olacağı gibi lokomotif rol de üstlenebilecektir. Dolayısıyla tarım, sanayi ve hizmet sektörlerinin ihtiyaç duyduğu alt yapı yatırımları devlet eliyle özel sektöre yaptırılacaktır.

Kadınlarımızın, Siyasal Katılımları Artırılacak

Demokrat Parti, ekonomik politikaların yanı sıra sosyal politikalara da büyük önem veren bir partidir. Anayasamızda belirtilen "sosyal devlet"in görevi olarak eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla ve "Yenilenen Türkiye Vizyonu" çerçevesinde bir "eğitim seferberliği" başlatmayı hedefleyen Demokrat Parti, eğitimi Türkiye'nin varoluş mücadelesinin en etkin silahı olarak görmektedir. İktidara geldiği zaman zorunlu temel eğitimin 12 yıla çıkarılmasının yanı sıra "yaşam boyu eğitim"i uygulamaya koymayı, diğer yandan Cumhuriyetimizin temel ilkelerini esas alan bir "yükseköğretim reformu"nu planlamaktadır.

Özel bir "Çocuk ve Genç Stratejisi" geliştirme kararlılığında olan Demokrat Parti, Çocuk Esirgeme Kurumu'ndan ayrı olarak örgütlenecek bir "Sokak Çocuklarıyla Mücadele Kurumu"nun ve bir "Gençlik Bakanlığı"nın kurulmasını da öngörmektedir.

Atatürk Devrimi ile birlikte insan statüsüne kavuşan, toplumsal ve siyasal yaşamda hak ve özgürlüklerini elde eden Türk kadınlarının günümüzde başta siyasal ve eğitim hakları olmak üzere hak ve özgürlüklerinden yeterince yararlanamadıklarının bilincinde olan Demokrat Parti, Cumhuriyet kazanımlarının savunucusu olarak Türkiye nüfusunun %51'ini oluşturan kadın-

lara her alanda insan ve yurttaş haklarının tam olarak tanınmasının sağlanmasını ilke ve hedef edinmiştir. Eşit muamele yerine sonuçlarda eşitlik ilkesini benimseyerek, kadınların siyasal katılımının ve temsilinin sağlanması amacıyla kadınların siyasal karar mekanizmasında, siyasal parti yönetimlerinde ve yerel yönetimlerde erkeklerle eşit oranda temsil edilmelerine yönelik yasal düzenlemelerin yapılmasına çalışacaktır.

Demokrat Parti, ülkemizde adaletli, nitelikli ve ulaşılabilir bir sağlık hizmetine ihtiyaç duyulduğu gerçeğinden hareketle hem özel sağlık sektörünü teşvik edecek, hem de vatandaşlarımızın sağlık hakkını koruyacak önlemleri içeren bir "Sürdürülebilir Sağlıklı Sağlık Sistemi" modelini geliştirmiş bulunmaktadır. Bu sistem uygulamaya konulduğunda vatandaşlarımızdan katkı payı alınmayacaktır.

Demokrat Parti, ayrıca, özgün spor politikasıyla, medya politikasıyla, bilim-teknoloji ve yenilikçilik anlayışıyla Atatürk'ün işaret ettiği çağdaş uygarlık düzeyinin üzerine çıkabilmek için zorunlu olan çağdaş refah toplumunun yaratılmasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Türk Halkı, Birbirine Düşürülmek İsteniyor

Demokrat Parti, Türkiye'nin uygar dünyada hak ettiği yeri alabilmesi için Türk dış politikasının, ulusal çıkarlar ve evrensel insanlık değerleri esas alınarak bölgede ve dünyada barışın, istikrarın ve işbirliği içinde kalkınmanın hayata geçirilmesi ilkesi temelinde oluşturulması ve sürdürülmesi gerektiği düşüncesindedir. Diğer yandan içinde bulunduğu coğrafyada istikrar ve kalkınmanın sağlanması için Türkiye'nin daha etkin rol alması gerektiği inancını taşımaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, halen kendisine dışarıdan dayatılan, aslında yakın tarih içinde uluslararası antlaşmalarla çözümlenmiş olmasına karşın sorun haline getirilen konularla uğraşmaktadır. Partimiz, ülkemizin yakın dönemde karşı karşıya kaldığı ya da kalabileceği dış kaynaklı sorunlar karşısında hazırlıklıdır. Dış güçlerin dayattıkları, Türkiye'nin toprak bütünlüğünü tehdit eden Terör Sorunu'nun yanı sıra Ermeni Sorunu'nun ve Kıbrıs Sorunu'nun çözümüne katkı sağlayacak dış politika vizyonuna sahiptir. Batı dünyasının 19. yüzyıldan itibaren "Doğu Sorunu" olarak adlandırdığı Türk topraklarını parçalama ve paylaşma projesinin

günümüzde "Ermeni Sorunu", "Kürt Sorunu", "Kıbrıs Sorunu" ya da "Ermeni Açılımı", "Kürt Açılımı", "Demokratik Açılım" vb. gibi adlandırmalarla devam ettiğinin bilincindedir.

Türkiye'ye yönelik plan ve projelerin bir diğer boyutu ise, Türkiye Cumhuriyeti yurttaşlarının etnik köken ve mezhep ayrımlarıyla birbirine düşürülmesidir. Bu ayrıştırıcı politikalar karşısında Türkiye, tarihinde hiç olmadığı kadar birlik ve beraberliğe ihtiyaç duymaktadır. Devletimizin kurucusu Atatürk'ün "Diyarbakırlı, Vanlı, Erzurumlu, Trabzonlu, İstanbullu, Trakyalı ve Makedonyalı, hep aynı cevherin damarlarıdır. Bu damarlar birbirini tanısin" sözlerinin günümüzde sıkça hatırlanmasında ve hatırlatılmasında yarar vardır.

Ulusal birlik ve bütünlüğümüzün Türk-Kürt, Alevi-Sünni gibi yapay çatışmalar yaratılarak bozulmaya çalışıldığı bir dönemde, "Demokratik Merkez" parti olarak ulusumuzun tüm bireylerinin kardeşliğini hedefleyen, kimliğini sorgulamayan, devletin etnik köken, din ve mezhep ayrımı yapmaksızın yurttaşlarının bireysel özelliklerinin yaşatılması için güvence oluşturduğu bir siyasi anlayışı benimsiyoruz.

Bölücülük Konusunda, Asla Ödün Verilmemeli

Diğer yandan terör ve bölücülük sorununun, özellikle uluslararası bağlantılarından hareketle, sorunu yaratan dış güçlere karşı izlenecek ödünsüz ve etkili bir dış politikayla çözümlenebileceğinin bilincindeyiz. Bununla birlikte bölücü etnik terörün hedefi olan Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde devreye sokmayı planladığımız yeni bir "karma ekonomik kalkınma modeli" ile sosyo-ekonomik kalkınmada geri kalmış bu yörelerimizde bölücülükle mücadeleye katkıda bulunmayı amaçlamaktayız. Şöyle ki, devletin kamu kaynaklarıyla başlatacağı, yönetimini ise ilgili bölgelerin ticaret, sanayi, ziraat ve esnaf odalarıyla birlikte özel sektörün üstleneceği "2. Nesil Kamu İktisadi Kuruluşları"nın oluşturulması ile yöre halkı ortak ve hissedar yapılacaktır.

Sonuç olarak tepeden tırnağa yeni bir yapılanma, herkes için hak, özgürlük ve fırsatlar düzeni öngören Partimiz, gerçek demokrasiye ancak yenilenen bir anayasa ile kavuşulabileceğine inanmaktadır. Türkiye'deki mevcut anayasal sistemde kuvvetler ayrılığının sınırları kesin bir şekilde çizilmemiştir. Bu bağlamda Demokrat Parti olarak, yasamanın anayasal denetiminin sağlıklı bir yapıya kavuş-

turulması için yasama faaliyetlerinin anayasaya uygunluk denetimini yapacak ikinci bir meclisin, yani "Senato" nun kurulmasını kaçınılmaz görmekteyiz. Bunun da ötesinde, seçimlerde ülke barajının temsilde adaleti sağlayacak bir orana indirilmesini, Seçim Kanunu ile Siyasi Partiler Kanunu'nda çağdaş değişikliklerin yapılmasını, siyaset anlayışımızın temelini oluşturan "Yönetimde İstikrar, Temsilde Adalet" ilkesinin hayata geçirebilmesi açısından bir zorunluluk olarak değerlendiriyoruz.

Değerli Demokratlar,

Gerçek demokrasiye kavuşmak, laik Cumhuriyet'e sahip çıkmak, ülkemizin bölünmez bütünlüğünü korumak için siyasetteki ihtilafları bir yana bırakarak birleştik, bütünleştik ve yukarıda ana hatlarıyla özetlediğim Demokrat Parti Programı'nı hazırladık. Başta Ar-Ge Teşkilatımız olmak üzere bu programın ortaya çıkmasında emeği geçen tüm değerli arkadaşlarımı kutluyor ve teşekkür ediyorum. Parti programımızı okumanızı özellikle tavsiye diyorum. Zira bu programın halkımıza doğru ve açık bir biçimde anlatılmasının, Partimizin iktidara taşınmasına önemli katkı sağlayacağına inanıyorum.

Demokrat Parti, Kendisini Yeniledi Sıra, Türkiye’de...

Bu program, dünyanın herhangi bir merkezinde değil, başkentimiz Ankara’da, hukukun üstünlüğüne inanan, Türkiye Cumhuriyeti’nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü savunan, demokrat, laik ve Büyük Atatürk’ün “Hayatta en hakiki mürşit ilimdir” sözünün ışığında akıl ve bilim yolunun yolcuları, T.C. vatandaşı “Demokrat Partililer” tarafından hazırlanmıştır.

Türkiye;

Birlikte yaşama iradesi olan,

Zengin tarih ve kültür mirasına sahip,

Çalışkan, zeki ve üretici insanların ülkesidir.

Bu ülke, hayal kırıklıkları kadar başarılar, hazin geri çekilmeler kadar zaferler yaşayarak bugüne damgasını vurmuş, bir araya gelerek “Ne mutlu Türküm” diyen insanların ülkesidir.

Bu topraklarda büyük bir ülke ve büyük bir millet vardır.

Buna rağmen modernleşme ve kalkınmışlık açısından geldiğimiz yer tatmin edici değildir.

Uzun yıllardır devam edegelen PKK terörü...

Kısa demokrasi tarihimizde sık sık karşılaşılan askeri müdahaleler, kısır siyasal çekişmeler ve kötü yönetimler, ülkemizin çağdaş dünyada olması gereken yerde olmasını engellemiştir.

Dünyanın hızla değiştiği yüzyılımızda, zaman, enerji ve kaynak israfımız inanılmaz boyutlardadır.

Adalet sistemimizde gerekli reformlar yapılmamış, hukukun üstünlüğü tartışılır hale gelmiştir.

12 Eylül darbesinin mirası olan siyasi partiler ve seçim kanunu muhafaza edilmiş; gerçekte Türk milletinin seçme ve seçilme hakkı gasp edilmiştir.

Demokratikleşme adına yapılan hukuki düzenlemeler kâğıt üzerinde kalmıştır.

Günümüzde basın özgürlüğü, darbe dönemlerini aratacak kadar tahdit ve tehdit altındadır.

İktidarlar, basını doğrudan veya dolaylı yönetmek için devletin gücünü kullanmaktadır.

Böylece milletimizin haber alma özgürlüğü engellenmektedir.

Milletimizin haber alma özgürlüğü olmadan yapılan ve yapılacak seçimlerin demokratik meşruiyeti olamaz.

DP'nin başlattığı Avrupa Birliği yolu hâlâ belirsizliklerle doludur.

Özelleştirmenin sınırları zorlanarak yapılan malvarlığı satışlarına rağmen bütçe açığımız büyümüş, iç ve dış borçlarımız artmıştır.

Üretim ekonomisi terk edilmiş, bu yüzden sürdürülebilir büyüme gerçekleştirilememiş, ekonomimiz zayıflamış; işsizlik sosyal patlama sınırına gelmiştir.

Hepsinden önemlisi, etnisiteyi ve kutsal dinimizin siyasi araç olarak kullanılması, toplumun her kesiminde birbirine karşı bir güven bunalımı ortaya çıkarmıştır.

Dış politikada ise, var olan kimi tarihi sorunlarımızın tamamında edilgen bir pozisyon alınmış, sürekli özür dileyen ve suçluluk duygusu ile hareket eden bir tutum takınılmıştır.

"Sınırlarımızı Ermenistan da tanıdı" diye sevinen, direnirsek Kıbrıs'tan "kuzu kuzu çıkarılacağına" inanan ve "çözemediğimiz sorunlarımızı dışarıdan gelip çözerler" korkusu ile yaşayan bu ezik anlayışın çıkarlarımızı savunması beklenemez.

Bu Anayasa, Sosyal Güvenlik Sistemi, Ekonomik Model ve Adalet Sistemi Türkiye'yi artık taşıyamaz.

Bakışlarımızı geleceğe, siyasetle gelecek arasındaki nice dir ihmal ettiğimiz bağlara, bağlantılara çevirmenin zamanı geldi.

Bütün bunların sonucunda:

İşlemeyen bir demokrasi,

Hâlâ IMF'ye muhtaç bir ekonomi,

Yaralı bir hukuk sistemi.

Bütün bu sorunları çözmesi gerekirken, siyasi partiler ve seçim yasaları nedeni ile eli kolu bağlanmış bir siyasi yapı ortaya çıkmıştır.

Ne yazık ki bu tablo Türk milletinde "u(m)utsuzluk sendromu"na yol açmıştır.

Demokrat Parti, "Yeter! İçinde bulunduğumuz hali değiştireceğiz" diyor.

Demokrat Parti, "Tecrübe ışığında yenilenerek" bu sorunları çözmek için insanımıza yeni bir siyasi alternatif sunmak için yola çıktı.

Demokrat Parti, kendini yeniledi, sıra Türkiye'de.

Demokrat Parti, milletimizin hak ettiği değerleri ona kazandıracaktır.

"Hak edilen değer"ler insanımızı onurlu bir millet, bir toplum, bir halk, bir birey yapan değerlerin bütünüdür.

Demokrat Parti, sırf fikirlerini paylaşanların değil, yaşadığımız sorunlardan sorumlu olan insanlarımızın da temsilcisi olacaktır.

"Türkiye, tek yürek" idealimizin temelinde de bu düşünce vardır.

Anlamsız, kısır, verimsiz ve korkuyla beslenen siyaset anlayışını etkisizleştirmemizin zamanı geldi.

Çünkü içine girdiğimiz yüzyıl, anlamsız tartışmalarla zaman kaybeden ülkeler için büyük hayal kırıklıklarına gebe.

Türkiye ise genç bir nüfusa sahip.

Bunun müthiş bir dinamizm kaynağı olduğu kadar, özellikle siyaset insanları için eski alışkanlıkların sürdürülmesini imkansız kılan bir sorumluluk yüklediği çok açık.

Gençlerimizin büyük çoğunluğu bu ülkenin kendisine ve yakınlarına bir gelecek veremeyeceğini düşünüyor.

Demokrat Parti, genç demokratlar için umudun adıdır.

Bugün çözülmesi gereken sorunları hemen bugün çözecek olan ve geleceği de plânlayan programımız hazır.

Yeni misyonumuz: U(m)utsuzluğu yenmek ve gençliğimizin geleceğini en güzel şekilde bu topraklar üzerinde kurmasını sağlamaktır.

Bu tespitler ışığında biz Demokrat Partililer:

Demokrasimizi geliştirecek bütüncül Anayasa önerisi getirmeye,

Siyasi Partiler Kanununu parti içi demokrasiyi kurumsallaştıracak şekilde değiştirmeye,

Siyasetin finansmanını açık hale getirmeye,

Adalet reformu yaparak adil, bağımsız ve hızlı işleyen bir yargı sistemini sağlamaya,

Hukukun üstünlüğünü kayıtsız şartsız sağlamaya,

İnançların, hak ve özgürlüklerin güvencesi olmaya,

Sivil toplum örgütlerinin ve sendikaların yeniden toplumun sesi olmalarını sağlamaya,

Hesap verilen ve hesap sorulan demokrasiyi yaratmaya,

Devletimizi müdahaleci değil, düzenleyici ve denetleyici bir yapıya kavuşturmaya,

Bağımsız Vergi Kurumu'nu gerçekten özerk bir yapıda kurmaya

E-Devlet'i yaygınlaştırmaya,

"Ekonomide Üçüncü Yol" adını verdiği yeni ekonomik programıyla gençlerimize iş bulacak üretim ekonomisine geçmeye,

Gençlerimizin internet başta olmak üzere tüm iletişim araçlarına en hızlı ve en ucuz biçimde ulaşmasını sağlamaya,

Yatırımcıların ihracatçıların önündeki engelleri kaldırmaya ve KOBİ'leri özel yöntemlerle teşvik etmeye,

Gelir dağılımını düzelterek "Arka Sıradakileri Öne Çıkarmaya",

Dış dünyaya karşı ülkemizin hak ve menfaatlerini gerçekçi bir cesaretle savunmaya,

Sarsılmak istenen birlik ve dirliğimizi güçlendirmeye,

Değerler üzerinden siyaset yapmamaya,

Terörü yeniden durdurmaya,

Gelişmiş, Güçlü, Güvenli Türkiye'yi kurmaya söz verimiz.

Herkesin “Birinci Sınıf” Olduğu İşleyen Bir Düzeni Kuracağız

Demokratik Merkezi, ideolojik taassuplara gömülerek, tarihsel korkulara, komplo teorilerine saplanarak, idealler kisvesine sokulmuş fanteziler peşinde koşarak değil, somut çözüm önerilerine dayalı, millet odaklı bir anlayışla kuruyoruz.

Demokrat Parti, evrensel değerler ve milli önceliklerimiz çerçevesinde Demokrasi Evimizi yeniden inşa edecektir. Bu evin temelleri hak, adalet, erdem, hukuk değerleriyle atılacak, tuğlalarını milletimizin tüm fertlerinin hassasiyetleri, ekonomik, siyasal ve toplumsal beklentileri, çözüm odaklı yaklaşımları oluşturacaktır. Bu evde kavga değil, barış hâkim olacaktır. Demokrasi Evimiz kat kat yükseldikçe, Türkiye topraklarında adalet hâkim kılındıkça, ülkemizin çağdaşlığı, refahı, huzuru ve istikrarı geri dönülemez biçimde perçinlenecektir.

Hedefimiz, güçlünün baskıcı iktidarına dayalı, milletimizi birbirine düşman eden, ayrıştırmacı, etnik cemaatçi, otokratik yönetim biçimlerini sonsuza kadar tasfiye ederek, milletimizi yeniden tek söz sahibi yapmaktır.

21. Yüzyıla başlarken Türkiye'nin temel sorunu, sahip olduğu çok çeşitli ve zengin kaynakları açığa çıkaramaması, önüne konulan her engeli, her zorluğu aşma yolunda elindeki potansiyeli yeni bir

akılla buluşturamamasıdır. Büyük Türkiye'nin, vizyon kısırı, gerçek gündemleri ile söylemleri birbirine taban tabana zıt siyaset simsarlarınca yönetilmesini en önemli sorun olarak görmekteyiz.

Milletimizin, "Büyük Türkiye" idealini gerçekleştirecek gücü, potansiyeli, heyecanı, iddiası, inancı, imanı vardır. Türkiye, çalışkanlıkta, zekâda, başarı azminde, kararlılıkta ve cesaretle hayatın her alanında kendini ispat etmiş bir millete ve köklü bir devlet geleneğine sahiptir.

Demokratik Merkezi Kuruyoruz

Ülkemizin en temel ihtiyacı, merkezde buluşmak, makulü yakalamak, farklılıklarımızı sağduyu ve hoşgörüle yoğurarak birbirimizle kucaklaşmaktır. Demokrat Parti, insanlarımız arasında "bizden olanlar-olmayanlar" ayrımı yapmadan, hiç kimseyi kendi değer alanını savunmak zorunda bırakmadan, herkesi ve her kesimi kuşatan, birleştiren ve ortada buluşturan bir siyaset izleyecektir. Vatandaşlarımızı, kendisine hizmet etmeye hazır insanlara görev verme konusunda son derece duyarlı, makul çoğunluk olarak görmekteyiz.

Fransız İhtilali'nin ürünü olarak, bizim olmayan topraklardan ve kültürlerden kök almak suretiyle dünyanın her yanına yayılan maddeci, muhteris, tahakkümcü, sözde evrensel ideolojiler, Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle tüm dünyada tasfiye olma sürecine girmiştir. Dünyanın dört bir köşesinde olduğu gibi, maalesef ülkemizde de, yaklaşık yarım yüzyılı aşan bir dönemde, milletin ihtiyaçlarını karşılamaktan ve sorunlara çare üretmekten uzak bu ideolojiler arasındaki çatışma, yüz binlerce insanımızın hayatını karartmıştır. Kamplaşmalar, bölünmeler, hizipleşmeler, milli bütünlüğümüzü, bizim olmayan, bizden olmayan yaklaşımların egemenlik mücadelesine kurban etmiştir.

Demokrat Parti olarak, bu toprakların ürünü olmayan, Anadolu kültürüyle yoğrulmayan, maddi gerçeklerimizi ve manevi değerlerimizi içermeyen, sorun çözücü olmaktan çıkmış, bizatihi kendileri birer sorun haline gelmiş bu ideolojilerin tamamını reddediyoruz. Sağın ve solun, ortaya çıktığı topraklarda bile yeniden tanımlanmakta olduğu bir dönemde, at gözlüğü takmışçasına ideolojik kalıplar içine gömülmeyi, Atatürk'ün işaret ettiği çağdaş uygarlık yolunda ilerlemenin önündeki en büyük engel olarak görüyoruz.

Demokratik Merkezi, ideolojik taassuflara gömülerek, tarihsel korkulara, komplo teorilerine saplanarak, idealler kisvesine sokulmuş fanteziler peşinde koşarak değil, somut çözüm önerilerine dayalı, millet odaklı bir anlayışla kuruyoruz. Hiçbir önyargının, milletimize hizmet hedefimizin önüne geçmesine asla izin vermeyeceğiz.

Zihinsel prangalarından kurtulmuş siyasetçilerle inşa edilen Demokratik Merkez, Türkiye'nin de yükselişinin önündeki prangalardan kurtulmasını sağlayacaktır.

Demokrat Parti, ırkçılık içermeyen milliyetçiliği, yobazlık taşımayan muhafazakârlığı, başkalarına değil, milletimize hizmeti hedefleyen ilerlemeciliği, zayıfı ezmeyen piyasa ekonomisini, sermaye düşmanlığı yapmayan sosyal adaleti, bağımlılık meydana getirmeyen Batıcılığı ana siyaset eksenine oturtmuştur.

Milletsiz Devlet, Devletsiz Millet Olmaz

İnşa etmeyi arzu ettiğimiz Demokrasi Evi'nde, devlet, milletin hâkimi değil, hizmetkârıdır. Millet siyasetin efendisidir. Milletsiz devlet, devletsiz millet olmaz. Güçlü millet, güçlü Türkiye demektir.

Merkezin yeniden inşasında ülkede maddi ve manevi anlamda denge ve istikrara kaynaklık eden orta sınıfın yeniden güçlendirilmiş biçimde mevcudiyeti son derece önemlidir. Orta sınıf milli birliğin belkemiğidir. Milletimizin içine sürüklenmekte olduğu kimlik bunalımının önüne geçmenin tek yolu, orta sınıfı yeniden ihya etmek, orta sınıfın varlığını istikrarlı şekilde sürdürebileceği ekonomik, toplumsal ve siyasal şartları var etmektir. Bunun için herkese iş, herkese aş, herkese sağlık, herkese eğitim, herkese sosyal güvenlik ve herkese hukuki güvence sağlamak ana politikamızdır.

Demokrasi Evimizde, Merkez siyasetin amacı, herkesin birinci sınıf olduğu, işleyen bir düzeni sağlıklı biçimde yaşatmaktır. Kültürün ayrılmaz parçalarından olan inanç, yaşam biçimi, yeme-içme alışkanlıkları, sanat telakkisi, anadil, yerel gelenekler gibi unsurlar, modern toplumların bireysel kimlikle özdeşleştirdikleri unsurlardır. Milleti oluşturan fertler, bu bireysel özelliklerini huzur içinde muhafaza ettikleri ölçüde, kendilerini büyük bir ailenin parçaları olarak görürler.

Demokrat Parti olarak, millet olmayı, kardeş olmakla eşdeğer tutuyoruz. Kardeş olmak, dünya dengelerinin yeniden kurulduğu bulunduğumuz coğrafyanın zorlu yollarında omuz omuza yürürken, küçük çıkar hesaplarının peşinde koşmakla değil, milletimizin tüm fertlerinin birbirine bağlılık ve sadakat temelinde kenetlenmesiyle mümkün olur. Demokrat Parti, milletimizi oluşturan bireylerin, kardeşliğini pekiştirecek bir siyasi anlayışa sahiptir.

İnşa etme kararlılığında olduğumuz Demokrasi Evinde, aynı milletin ferdi olan kardeşler, birbirlerinin kimliğini sorgulamazlar. Alt kimlik, üst kimlik gibi, sadakat açısından şüphe doğurucu, dışlayıcı ve yabancılaştırıcı kavramlar üzerinden yepyeni aidiyet referanslarının peşine düşmezler. Niyet okumaya ve karakter sorgulamasına kalkışmazlar. Birbirlerini oldukları gibi kabul ederler.

Demokrat Parti'nin önderliğini yaptığı demokratik merkez siyasette, büyük ve şerefli milletimizin, tüm fertleri, annelerinden öğrendikleri dile, yerleştikleri coğrafi yöreye, inanç ve itikatlarına göre birer alt milletmiş gibi tasnif edilmezler. Demokrasi Evimizde, kimlik adacıklarının oluşmasına, bireyler arasına geçilmez duvarlar örülmesine izin vermemiz mümkün değildir. Devlet, milleti oluşturan tüm fertlere aynı yakınlıkla durarak, söz konusu bireysel özelliklerin yaşatılmasının asli garanti odağı olmak zorundadır. Vatandaşlarımızın, müşterek kültürümüze renk katan farklılıklarının bireysel düzeyde tanınması ne kadar gerekliyse, bütünlüğümüze zarar verecek biçimde, millet içinde alt kategoriler oluşturulmaya çalışılması da o kadar tehlikelidir.

Milletimizi oluşturan bireylerin, insan ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaktan kaynaklanan hakları kutsaldır. Demokrat Parti, Türkiye'de yaşayan herkesin kökenine, inançlarına, gelir düzeyine, fiziksel durumuna, cinsiyetine, cinsel yönelimine, yaşadığı ve çalıştığı yere, yaşına, kim olduğuna bakılmaksızın eşit hak, özgürlük ve fırsatlara sahip olacağı bir düzeni meydana getirmeyi siyasal varlık sebebi olarak görmektedir.

"Barışan Türkiye ve Yenilenen Devlet" anlayışımız ile Toplumsal Uzlaşmaya dayalı "Büyük Türkiye" idealini Milletimizle birlikte gerçekleştireceğimize inancımız tamdır. Demokratik Merkez siyasetin projelendirdiği, Demokrasi Evimiz, hepimizin huzur ortamı olacaktır.

“Demokrat Parti”, Barış İçinde Birarada Yaşama Projesinin Adıdır

Vatandaşların gelir düzeyine, dinine, etnik kökenine, fiziksel durumuna, cinsiyetine, cinsel tercihine, yaşadığı ve çalıştığı yere, yaşına, kim olduğuna bakılmaksızın herkes için hak, özgürlük ve fırsatlar düzeni öneriyoruz.

1- Gelişmiş, Güçlü, Güvenli Toplum İçin Önce İnsan

Demokrat Parti, siyaseti insanımıza mutluluk ve refah sağlamanın bir aracı olarak görmektedir. Hedefimiz, ülkemizi “Gelişmiş, Güçlü ve Güvenli” bir ülke haline getirmektir.

Türkiye “bölünme tehlikesinin” çok farklı dinamiklerle ve çok keskin bir şekilde tezahür edebileceği bir sürece sokulmak istenmektedir. Türkiye’de yaşayan herkesin oluşturduğu milletimizi, kavgalardan ve ihtilaflardan uzak, barış ve mutluluk içinde yaşatma anlayışımız “Türkiye, Tek Yürek” ifadesinde anlamını bulmaktadır. Demokrat Parti, geniş toplumu, birleştirici liderlik anlayışıyla barış içinde bir arada yaşama projesinin adıdır.

Çözüm bugüne kadar elde edilen hak ve özgürlüklerden bir adım bile geri atmadan, hukukun üstünlüğü ilkesi içinde bireysel hak ve özgürlükleri geliştirmektedir.

Demokrat Parti, “Tecrübe Işığında Değişim”in ana dinamiği ola-

caktır. Bu süreçte atılacak her adım, her şeyin insan için olduğu fikrinin üzerine dayandırılacaktır.

2- Güçlü Aile

Aile, bireysel ve toplumsal değerler sisteminin başlangıcı ve kaynağıdır. Sanayileşme devriminden sonra, bilgi çağı da ekonomik doğaları nedeni ile ailenin zayıflamasına neden olmuştur. Bu da bireylerin ruh sağlıkları üzerinde olumsuz etkilere neden olmuştur. Bu yüzden Demokrat Parti, insan odaklı ekonomik ve sosyal çözüm önerileriyle, aileyi yeniden güçlendirmeye dönük politikalar izleyecektir.

Sağlık, eğitim politikalarımız aileyi güçlendirme yolunda çok önemli destekler sağlayacak şekilde plânlanmıştır.

Bu çerçevede;

- Sosyal güvenlik reformunda güçlü aileye dönük olarak, modern sosyal güvenlik düzenlemelerine yer verilecektir,
- Aile büyüklerinin, yine aile ortamı içinde kalmasının sağlanmasını teşvik amacıyla gerektiğinde sosyal güvenlik açısından maddi destek sağlanacaktır,
- Ailede birden fazla üniversite öğrencisi bulunması durumunda ihtiyaç durumuna göre en az birine karşılıksız öğrenim yardımı verilecektir,
- Ev kadınlarının aile bütçesine katkı sağlamak amacıyla girişeceği faaliyetlerin desteklenecek, bu kapsamda "Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü" nün koordinasyonunda kredilendirme ve iş geliştirme eğitimi imkânlarının sağlanacaktır,
- Muhtarlıkların, insanımızı siyasal ve sosyal hayata katacak teşvik edici uygulamalar yapması sağlanacaktır,
- Güçlü aile için konut ve iskân politikaları belirlenirken, "güçlü aile, güçlü Türkiye" inancının somutlaştırılmasını sağlanacaktır.

3- Temel Haklar ve Özgürlükler Anlayışımız

3-1 Adalet Arama Hakkı

"Türk Milleti Adaletini Arıyor" Kötü yöneticiler sadece hukuk alanında değil, tüm alanlarda milletimizin adalet duygusunu

zedelemiştir. Demokrat Parti adalet dağıtmayı değil, ekonomik, sosyal ve hukuki olarak "Adalet Arama Hakkı"nı sağlamayı garanti eder.

3-2 İfade ve Basın Özgürlüğü

İfade özgürlüğü, garanti altına alınması gereken kutsal bir haktır. Kendini özgürlükçü bir ortam içinde ifade edemeyen toplumlarda ilerlemenin, gelişmenin, kalkınmanın, doğruyu, iyiyi bulma kabiliyetinin ortaya çıkması mümkün değildir.

Demokrat Parti iktidarında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin çizdiği ifade özgürlüğü çerçevesi benimsenecektir.

Türkiye'de çağdaş demokrasiler seviyesinde basın ve ifade özgürlüğü yoktur. Basın özgürlüğü güvence altına alınacaktır. Basın özgürlüğünün hiç bir ülkede gerçekten var olmayacağı son dönemde açıkça ortaya çıkmıştır. Bu nedenle Demokrat Parti basın özgürlüğünü mutlaka güvence altına alacaktır.

3-3 Eşit Eğitim Hakkı

Türk Milletinin her ferdi, devletin sağlayacağı olanaklar dâhilinde "Eşit Eğitim Hakkı"na sahip olacaktır. Eğiticilerin eğitimine çok önem verilecektir. Öğretmensiz okul, eğitimsiz insanımız kalmayacaktır. Teknik Meslek Liseleri, düz lise olarak tersine çevrilecektir.

3-4 Fırsat Eşitliği

Din, dil, ırk, etnik köken, cinsiyet, gelir, yaş ayrımı gözetmeden bütün insanlar sadece insan oluşlarıyla doğuştan eşit ve özgürdür.

Demokrat Parti, hiçbir kişi ve zümrenin imtiyazlı olmasına izin vermeyecektir.

Sosyal Adalet ve Sosyal Devlet reformunu gerçekleştirerek temel hizmetlere erişimde eşitlik ve güvenceyi hâkim kılacağız.

3-5 Din, Vicdan ve İnanç Özgürlüğü

Demokrat Parti, hiç kimse ya da hiçbir kurumun, dini, din duygularını veya dince mukaddes sayılan unsurları istismar etmesi ve siyasi çıkar için kullanmasını kabul etmez. Devletin, vatandaşları arasındaki farklı inanç gruplarına karşı kamusal sorumluluklarını yerine getirmesi, laiklik ilkesinin bir gereğidir.

Demokrat Parti iktidarında devlet, vatandaşlarının kültürel kimlikleri ile özgür ve güvenli yaşayabilmeleri için gerekli hukuksal ve idari tedbirleri alacaktır.

3-6 Herkese Hakkaniyete Dayalı Sağlık Sistemi

Bugünden yarına nasıl değişeceği belirsiz bir sağlık sistemi değil, nesiller boyu etkin, sürdürülebilir, ulaşılabilir, kaliteli ve hakkaniyete dayalı sağlık sisteminin kurulması temel hedeftir.

Aile planlaması ve doğum kontrolü önemli projelerimizden olup, sosyal politikalarımız içinde önemli yer tutmaktadır.

3-7 Girişim Özgürlüğü

Her türlü girişim özgürlüğü, ekonomiden toplumsal hayata kadar her alanda girişimde bulunmak isteyenlerin önüne engel çıkartılmamasını, daha da ötesinde kurallar dâhilinde, maddi ve manevi olarak teşvik edilmesini gerektirir.

Demokrat Parti, girişim özgürlüğünü Milletimizin kalkınması, modernleşmesi anlamında vazgeçilmezi olarak kabul etmektedir.

3-8 Siyasi Haklar

Mevcut Siyasi Partiler ve Seçim Yasaları vatandaşlarımızın seçme ve seçilme özgürlüklerini kısıtlamaktadır. Siyaset, bu yasalar nedeni ile üretici olma vasfını kaybetmiştir. Demokrat Parti'nin ilk hedeflerinden biri Siyasi Partiler ve Seçim Yasalarını tam demokrasi anlayışı ile değiştirmektir. Hukukun içinde kalan hiçbir görüşün dışlanmasına izin verilmeyecektir. Temsilde adalet, yönetimde istikrar hedefi ancak böyle sağlanabilir.

Yapacağımız düzenlemeler ile "kota" gibi hiçbir özel tedbire gerek kalmadan gençlerin ve hanımların siyasete katılımı artacaktır. Siyasi hakların kullanımındaki tüm engeller demokrasinin vazgeçilmez unsurları olarak ortadan kaldırılacaktır.

Sivil Anayasa'yı Yapacağız

Türkiye Cumhuriyeti anayasalarının 1921 Anayasası bir yana bırakılırsa, ortak özelliği; olağanüstü dönemlerin sonucunda ortaya çıkmaları ve demokratik anayasa geleneğinden farklı olarak, gerçek anlamda demokratik olmayan yöntem, usul ve koşullarda yapılan anayasalar olmaları ve insanı merkeze koymamalarıdır.

Bunun için devlet ve toplum arasında yeni bir uzlaşma öngörüyoruz. Herkesi vatandaş olarak tüm hakların öznesi kılan ve eşitlik ilkesini koşulsuz güvenceye alan ve devlete şart getiren yeni bir sözleşme olarak Anayasa halk onayına sunulacaktır.

4- Güçlü ve Etkin Sivil Toplum

Etkin ve güçlü sivil toplum, çağdaş demokrasinin ön şartlarındandır. Sivil toplum örgütleri, katılımcı demokrasinin ön şartıdır. Sivil toplumun güçlenmesi demokrasinin ve demokratik denetimin güçlenmesi demektir.

Demokrat Parti, milletimize ve demokrasimize hizmet arzusuyla dolu sivil toplum örgütlerini, hiçbir ayırım gözetmeksizin, çağdaş demokrasilerin sorunsuz işlerliğini temin eden iyi yönetişimin gerçekleştirilebilmesinde hak ettikleri hukuki, idari ve ekonomik imkânlara kavuşturacaktır.

5- Hukukun Üstünlüğü ve Adalet

Uzman mahkemelerin azlığı, bilirkişi kurumunun yozlaşması ve mahkemelerde binlerce dosyanın birikmesi adaletin en önemli sorunlarıdır. Adalet anlayışı zaafa uğramış, yıllarca süren davalardan dolayı hem vatandaşlarımızın hem de dış yatırımcıların gözünde, hukuk problemlerinin yıllarca çözülmediği bir ülke imajı ortaya çıkmıştır. Demokrat Parti iktidarında, hızlı ve adil yargılama temin edilerek milletimizin adalete güveni yeniden tesisi edilecektir.

Evrensel insan hakları esaslarına dayanan bir hukuk ve düzen anlayışı insanımızın var oluşu, refahı, insanca yaşaması ve mutluluğu için zorunludur. "Güçlü, Güvenli, Gelişmiş Türkiye" için hukukun üstünlüğü şarttır; olmadığı yerde adaletten söz edilemez.

Ülkemizin ekonomik ve sosyal alanda önünü tıkayan en önemli meselelerden birisi adalet ve yargı sistemimizin işleyişinin yavaş olmasıdır. Yargı teknik açıdan çok geri bırakılmış, personel açısından ise eksik kalmıştır.

Demokrat Parti, yargıç ve savcılarını son yıllarda iyice artan siyasal baskılardan korumak için güvence altına alınmalarını sağlayacaktır. Hâkim ve Savcılar Yüksek Kurulu, Adalet Bakanlığı'nın vesayetinden kurtarılacaktır. Teftiş kurulları da Hâkimler ve

Savcılar Yüksek Kurulu'na bağılı olacaktır. Hakim teminatı ve savunma hakkının kutsallığı sağlanacaktır. Adalet personelinin hizmet içi eğitimi ve özlük haklarındaki iyileştirmeler süratle yapılacaktır.

Hukukçuların öğretiminde ve diğer adli personelin yetiştirilmesine yönelik hizmet veren Adalet Meslek Liseleri ve Adalet Meslek Yüksek Okulları'nda pratiğe yönelik beceriler kazandırılmasını sağlamak temel hedeflerimizden biri olacaktır.

Demokrat Parti, iktidarında ayrıca, suç işlenmeden önce suçun önlenmesine ve toplumun suç ve cezalar konusunda bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapmak üzere suçların önlenmesi birimi kurulacaktır.

6- Ayrımcılığın Önlenmesi

Vatandaşların gelir düzeyine, dinine, etnik kökenine, fiziksel durumuna, cinsiyetine, cinsel terciğine, yaşadığı ve çalıştığı yere, yaşına, kim olduğuna bakılmaksızın herkes için hak, özgürlük ve fırsatlar düzeni öneriyoruz.

Her Türk vatandaşı, okul öncesi eğitimden, yükseköğretime kadar hiçbir ayrımcılığa tabi olmadan, eğitim alabilme hakkına sahiptir.

Tüm öğretim programlarında, insan hakları, kadın erkek eşitliği ve ayrımcılığın önlenmesi yer alacaktır.

Tüm eğitim ve mesleki eğitim kurumları engellilere göre hizmet alanlarını düzenlenecektir.

Sendikalar, meslek örgütleri ve işveren örgütleri, eğitim şartları dışında, üyelik ve katılım için bu kanuna aykırı ayrıca koşullar getiremezler.

Yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın, sınır kapıları ve havaalanları ile birlikte elçilik ve konsolosluklarımızda da oy kullanabilmelerini sağlayacağız.

7- AB Üyeliği Süreci

Demokrat Parti demokrasisi, ekonomik ve sosyal seviyesi gelişmiş Türkiye'yi yaratma vizyonu gereği Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılımını sağlayacak başvuruyu yapan partidir ve başlattığı üyelik sürecini devam ettirmeye karardır. Demokrat

Parti, Avrupa Birliği'ni bir hasım olarak değil, ortak bir geleceği paylaşacağımız bir ũlkeler birliği olarak değerlendirmektedir.

Ancak bugũn, bazı Avrupa Birliği ũyeleri ne yazık ki Tũrkiye'nin Avrupa Birliği'ne katılım vizyonunun ũnũnũ tıkamakta ve bu vizyonu dar gŕrũrlũ siyasetçilerin popũlist yaklaşımlarına kurban etmektedir. Dolayısıyla ũyelik sũrecinin takvimi, Avrupa Birliği'nin kendi içindeki sorunları aşması, samimiyeti ve dũnyada gerçek anlamda ağırlığı olan bir siyasi aktŕr olma iradesini sergilemesine bağlıdır.

Demokrat Parti, mũzakere sũrecini, ũye ũlkelerin ũye olma sũrelerinde olduğu gibi, AB'nin eşitlik ilkesine uygun olmak Şartıyla ilerletme kararlılığındadır. Bununla birlikte, sũrelerden bağımsız olarak demokrasimizi geliştirme ve ağdaş refah toplumunu yaratma vizyonumuzun gereği yerine getirilecektir.

Mũzakere sũrecine paralel veya ondan bağımsız olarak Tũrkiye, AB ile dũnyada barış, istikrar ve refaha ortaklaşa katkıda bulunabilecek her tũrlũ işbirliğini yapmaya devam edecektir.

Demokrat Parti, “Temsilde Adalet, Yönetimde İstikrar”ı Sağlayacak

Kuvvetler ayrılığı prensibinin sınırları belirgin ve kesin çizgilerle çizilecektir. Bu bağlamda, yasamanın anayasal denetimin sağlıklı bir yapıya kavuşturulması açısından Senato kurulması, Demokrat Parti'nin önceliklerindedir.

1- Sivil Anayasa ve Yarı Başkanlık Sisteminde Türkiye Modeli Erkler Ayrılığı ilkesini geçerli kılıyoruz

Anayasal düzenin en temel ilkesi, yasama, yürütme ve yargı erklerinin birbirinden bağımsız, birbirini denetleyen sistemler olarak erkler ayrılığı ilkesince biçimlendirilmesidir.

Yasama ile yürütme veya yargı ile yasama ya da yürütme ile yargı fonksiyonlarının birbirinden ayrılmadığı, diğer bir deyişle tek elde toplandığı yönetimlerde, tam bir demokrasiden bahsedilemez.

Anayasaya göre, yasama faaliyetleri parlamento tarafından yerine getirilir. Yürütme yetkisi ve görevi ise Bakanlar Kurulu ve Cumhurbaşkanlığı tarafından kullanılmakta ve yerine getirilmektedir.

Ancak yine aynı Anayasa, parlamentonun yasama faaliyetlerini, yargısal denetim öncesi, yürütmenin bir unsuru olan cumhurbaşkanının denetimine tabi tutmaktadır. Yine bu anayasal sistemde, kuvvetler ayrılığının sınırları belirgin bir şekilde

çizilmediğinden parlamento, hükümeti denetlemek, millet adına hesap sormak şöyle dursun, hükümetin taleplerinin hizmetkârlığının yapıldığı bir yer konumuna bürünmüştür.

Nitekim günümüzde birçok ülkede ikinci meclisler, Fransa, İtalya, Romanya ve Polonya örneklerinde olduğu gibi bir denge ve fren mekanizması olarak yer almaktadır. Başka bir deyişle bu ülkelere ikinci meclis toplumdaki farklı kesimleri temsil eden ve yasama faaliyetlerinin demokratikleşmesini sağlayarak meclisdeki parti çoğunluğunu dengeleyen bir işlev görmektedir.

2- Senato'lu Bir Yasama Organı

Yarı Başkanlık Sisteminin gereği olarak Türkiye Büyük Millet Meclisindeki milletvekili sayısı 450'ye düşürülecek, Çağdaş Demokrasilerde olduğu gibi ikinci Meclis olarak 150 üyeden oluşan "Senato" kurulacaktır.

Kuvvetler ayrılığı prensibinin sınırları belirgin ve kesin çizgilerle çizilecektir. Bu bağlamda, yasamanın anayasal denetimin sağlıklı bir yapıya kavuşturulması açısından Senato kurulması, Demokrat Parti'nin önceliklerindedir. Senato, yasama erkinin bir unsuru olarak yasama faaliyetlerinin anayasaya uygunluk denetimini yapacaktır. Senatonun üçte biri iki yılda bir yenilenecektir. Tabii senatörlük sadece eski Cumhurbaşkanı için konacaktır.

3- Yeni Seçim Sistemi

Demokratik siyaset düzeninin en temel vasfı, temsilde adaleti sağlamaktır. Yönetimde istikrar, yasama ve yürütmeyi ayıran siyaset sisteminde mevcuttur. Millettin iradesinin adil bir şekilde yansıtılabilmesi demokratik sistemin en önemli unsurudur.

Demokrat Parti, seçime ilişkin olarak öncelikle, siyasal partilerin iç işleyişine yönelik düzenlemeler yapacaktır. Bu çerçevede aday belirleme ve disiplin soruşturması konuları yeniden düzenlenecektir. Kadın ve erkeklerin eşit temsiline yönelik bir düzenleme getirilecektir. Bunun yanında siyasal partilerin finansmanı konusu, seçim sistemine ilişkin düzenlemelerde öncelikle dikkate alınması gereken bir diğer konudur. Bu doğrultuda, partilerin ve adayların milletvekili ya da ara seçimlerde yapabilecekleri harcamalar ve siyasal partilere yapılacak devlet yardımlarının eşitlik ve denge gözetilerek yeniden düzenlenmesi için gerekli girişimler başlatılacaktır.

Seçimlerde lke barajını kabul edilebilir ve temsilde adaleti sağlayacak bir orana indireceğiz. Genel seçimlerde, siyasi partilerin birbirleriyle ittifaka girmesini mümkün kılıyoruz.

Siyasi partilerin kapatılmaması esastır. Demokrasimizin temel yapı taşları olan siyasi partilerin kurumsallaşmasının önündeki en büyük engeller, askeri darbeler ve parti kapatmaları olmuştur. Korku ve kaygıları derinleştirerek, ayrımcılığı, bölünmeyi, şiddeti, programı ve söylemiyle hedeflemediği sürece siyasi partilerin varlığı ve serbestçe gelişimi, demokratik geleceğimiz için korunması gereken en temel olgudur.

Demokrat Parti'nin siyaset anlayışında "Yönetimde İstikrar, Temsilde Adalet" esastır. Bunu gerçekleştirmek için seçim sistemimizde sadece baraj değil, seçim kanunu ile siyasi partiler kanununda yapılacak değişiklikler için halkımızın beklentileri ve çağdaş demokratik uygulamalar esas alınacaktır.

4- Yerel Yönetim Politikalarımız

Demokrat Parti'nin belediyeçilik anlayışının farkı, işte bu noktada ortaya çıkmaktadır. Demokrat Parti, belediyeçiliği, sürdürülebilir kentleşme idealinin ısrarlı takipçisi, il özel idarelerini yerel kalkınmanın itici gücü, köy idarelerini yeniliklerin ve kalkınmanın köylere intikal aracı olarak kabul etmektedir.

Yerel yönetimlerin görev ve yetkileri ile orantılı gelir kaynaklarına sahip olması sağlanacak, görev ve yetki karmaşası ortadan kaldırılacaktır.

Yerel yönetimleri doğrudan demokrasinin vazgeçilmez unsuru olarak kabul eden Demokrat Parti, bu birimleri, sürdürülebilir kentleşme ve yaşanabilir şehirlerin kurucusu haline getirecektir.

Demokrat Parti, yerel yönetimleri sadece kentin güncel ve yapısal sorunlarıyla ilgilenen kurumlar olarak tanımlamamakta, insan odaklı yerel yönetim anlayışını esas almaktadır.

Demokrat Parti, ücretsiz ulaşım, bazı hizmetlerde indirim gibi uygulamaların yanı sıra, engelli vatandaşlarımızın hayatını zorlaştıran her türlü fiziki engeli ortadan kaldıracak; yine engelli vatandaşlarımızın özel eğitim imkânlarıyla birlikte sosyal aktivitelere katılımını sağlayarak ekonomik ve sosyal refahlarını yükseltmenin yolunu açacaktır.

* Yerel Yönetimlerde Şeffaflık Sağlayacağız

Yerel yönetimlerde yapılacak tüm hizmetler, hizmetlerin gerekçeleri, hesapları halka açık olacaktır.

* Yerel Hizmetleri Verimli Kılacağız

Yerel hizmetlerde verimliliği temin için her türlü önlem alınacak, tüm kentlerimiz halka hizmet noktasında çağdaş standartlara kavuşturulacaktır.

* Sosyal Hizmetleri Yaygınlaştıracacağız

Belediyelerin en önemli faaliyet alanlarından birisini, ilgili yerin sakinlerine yeterli ve talepleri karşılayacak ölçüde sosyal hizmetleri götürmektir.

* Modern Şehirler Kuracağız

Demokrat Parti, modern şehirleri AB için değil, kendi vatandaşları için kuracaktır.

Her vatandaşımızın yaşadığı şehirle barışık olması, o şehirde yaşıyor olmaktan mutlu olması bizim temel hizmet anlayışımızdır.

* Yerel Yönetimlerde Katılımcılığı Sağlayacağız

Yatay örgütlenme modern toplumları geleneksel toplumlardan ayıran temel kriterlerden birisidir. Geleneksel toplumlarda yukarıdan aşağıya bir hiyerarşi, modern toplumlarda ise yatay ve eşitlikçi bir örgütlenme esastır. Modern toplumlardaki hiyerarşi, bütünüyle işin görülmesine yöneliktir ve hiçbir şekilde insanların değerlerine ilişkin bir ayrımı ima etmez.

Demokrat Parti, olarak katılımcılığı engelleyen bir anlayışı reddediyoruz.

Yerel yönetim anlayışımız "birlikte yönetimi" esas alan bir yaklaşıma dayanacaktır. E-belediyecilik yoluyla, milleti soyut bir düşünce olmaktan çıkartıp, somut bir gerçeklik olarak siyasete katmak hedefimizdir.

Yerel yönetimler ile ilgili düzenlemede görev ve fonksiyonlar yeniden değerlendirilecek, faaliyetlerde merkezîyetçilik yerine yerellik ilkesi ve bürokratik zihniyet yerine demokratik yaklaşım hâkim olacak ve nihayet yerel yönetimlerde "malumat-talimat" ilişkisi yerine müzakere ve istişare usulü geçerli olacaktır.

Bu yeni anlayış, yerel yönetimlerde bir yıl içinde yeni örgütlenmeleri de getirecektir.

Yerel yönetimlerin etik kuralları çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmeleri için genel ilke ve kararları almakla görevli, yerel yönetimlerin şeffaflık ve dürüstlük ilkesi çerçevesinde faaliyet göstermelerine ilişkin esasları belirleyecek "yerel yönetimler etik komisyonları" nı kuracağız.

Yerel yönetimlerin uygulamaları konusunda vatandaşların şikayetlerini çözüme kavuşturmak için tüm belediyelerde "ombudsman büroları" tesis edeceğiz.

Yerel yönetimlerde toplam kalite yönetiminin uygulanması için üst düzeyde koordinasyon ve destek görevini yürütecek bir "yerel yönetimler kalite konseyi" oluşturacağız.

E-belediye yanında demokratik kitle örgütleri tarafından seçilecek bir konseyin, belediyenin her türlü işlem ve eylemini denetlemesi için bir "yerel yönetimler denetim komisyonu" nun kurulmasını sağlayacağız.

Yerel yönetimlere merkezi yönetim bütçe ve fonlarından aktarım yerine, yerel yönetimlerin kendi kaynaklarını oluşturmaları için gereken yasal düzenlemeleri gerçekleştireceğiz.

Kapalı, Devletçi Bir Ekonomiye de Vahşi Kapitalizme de Karşıyız

Demokrat Parti, güç ve çıkar odaklarının ve lobilerin değil, KOBİ'lerin, esnafın, çiftçinin, emeklinin, tüm işçi ve çalışanlarla birlikte işsizlerin sözcüsü ve temsilcisidir. Bugün, ekonomik krizin mağduru olan, sahip çıkılmayan, yok sayılan milyonların da sesidir.

1- Yeni Ekonomik Vizyon

Ekonomi politikamız Türkiye ekonomisinde ve sosyal yaşamında devrim niteliğinde bir dönüşümü gerçekleştirecektir. Türkiye'nin ekonomiye bakışını kökten ve kapsamlı bir biçimde değiştireceğiz.

Fırsatları eşit sunduğu kadar çoğaltan, adaleti ve hakkı üstün tutan ve adil rekabet koşullarını sağlayan bir iklim olarak ekonomi-politik sistemi hep birlikte kuracağız.

Demokrat Parti, üreten, istihdam ve zenginlik yaratan istikrarlı bir ekonomik anlayışı hedeflemektedir. Ekonomi anlayışımızın esasını teşkil eden Rekabetçi Türkiye Vizyonu, iktisadi hayatımızla ilgili alacağımız kararların dayanağını teşkil eden olmazsa olmaz ilkeler ve prensipler manzumesidir. Bu vizyon, aynı zamanda bizi hep birlikte ortaklaştığımız bir geleceğe taşıyacak bir milli ülkü ve gelecek tasarımı vizyonudur. İçinde "insan" olmayan ekonomik programların da, IMF programlarının da kalıcı bir refahı

ve yararı sağladığı görülmemiştir. O nedenle, insanı odak alan yeni bir ekonomik anlayışın ve ekonomide yeni bir yolun hayata geçirilmesinde zaruret vardır.

Ekonomide Üçüncü Yol Mümkün

Demokrat Parti olarak, ne kapalı ve devletçi bir ekonominin, ne de vahşi kapitalizm anlayışının geçerli ve doğru bir yol olmadığı kanaatindeyiz.

Demokrat Parti olarak, sermayeyi tabana yayan, piyasaya giriş engellerinin kaldırıldığı, tekelleşme ve kartelleşmenin olmadığı, fırsat eşitliğinin sağlandığı, haklı rekabetin egemen olduğu gerçekçi kur rejiminin uygulandığı, arz yanlısı ve ihracata dönük, şeffaf ve hesap verebilir gerçek bir sosyal liberal piyasa ekonomisini hayata geçirmeyi hedefliyoruz. Bu yaklaşımın gereği karar ve uygulamalar; Türkiye Cumhuriyeti Devletinin, Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, milliyetçi, demokrat, sosyal hukuk devleti olması ülküsü ile bütünlük içerisinde olacaktır.

Ekonomide her şeyi döviz, borsa, yüksek reel faizi üçgeninden ibaret görmüyoruz. Bu ülkenin alın teriyle üreten, eken, biçen, çiftçisi ve köylüsü var. İş ve aş yaratan KOBİ'leri var. Çalışkan ve vefakâr esnaf ve sanatkârları var. İşini kaybetme korkusuyla yaşayan işçisi, çalışanı, ay sonunu getirmenin sıkıntısıyla yaşam mücadelesi veren emeklisi, memuru ve en önemlisi evine, çoluk çocuğuna ekmek bile götürememenin ızdırabını yaşayan milyonlarca işsiz yurttaşı var.

Demokrat Parti, güç ve çıkar odaklarının ve lobilerin değil, KOBİ'lerin, esnafın, çiftçinin, emeklinin, tüm işçi ve çalışanlarla birlikte işsizlerin sözcüsü ve temsilcisi olacaktır. Bugün ekonomik krizin mağduru olan, sahip çıkılmayan, yok sayılan, sesini duyuramayan bu mazlum, mağdur ve onurlu kesimlerin sesi ve vicdanı olacağız. Yolsuzluk, kayırma ve partizanlıkla kayıt dışılığın, kara paranın ve haksız kazancın egemen olduğu bugünkü anlayış ve uygulamalara dur diyeceğiz. Demokrat Parti, ekonomiyi de demokratikleştirecek, şeffaf, hesap veren, adil ve güvenilir bir ekonomik politika izleyecektir.

Fırsat eşitliğini sağlamadan ulusal rekabet gücünü yaratamayız. Zenginlik verimliliğin, verimlilik rekabetin, rekabet adaletin sonucudur.

Demokrat Parti; rekabetçiliği insanımızın, ekonomimizin, devletimizin dünyada ve küresel arenada daha saygın ve güçlü bir konuma yükseltme iddiası olarak, çağdaş ve dışa dönük bir milliyetçilik tutumu olarak benimsemektedir.

Bu amaca yönelik olarak devletin, işveren, işçi ve sosyal kesimlerin işbirliğini sağladığı, toplumsal heyecanı, rızayı ve katılımı arkasına aldığı bir toplumsal uzlaşma, ekonominin rekabet gücünü, istihdam artışını ve büyümeyi sağlayacaktır.

Varılacak toplumsal uzlaşma çerçevesinde yürürlüğe konulacak stratejilerin ve programların başarı şansı yüksek olacak ve Türkiye’de sosyal barışın korunmasına da büyük katkıda bulunacaktır.

Rekabet Üstünlüğümüz

Ülkemiz ekonomisi bütün sektörleriyle küresel ölçekte bir rekabete ayarlanmış olmalı, ancak görece üstünlüklere sahip olduğu sektörlerde yoğunlaşmalıdır. Bu çerçevede “yeni ekonomi” denilen olgunun yarattığı yeni sektörler, fırsatın en yoğun olduğu sektörlerdir. Bunlar, başta bilişim başlığı altında toplanan onlarca sektör olmak üzere bilginin, tasarımın, yaratıcılığın, yeni teknolojilerin çok yüksek katma değer yarata bildiği sektörlerdir.

İnsana yatırım yapma kavramını tümüyle yeniden ele almak ve insan kaynakları politikası geliştirmek zorundayız. Çağımızda en önemli rekabet unsuru, eğitilmiş ve beceri sahibi nüfustur. Türkiye, kalkınma hamlesini başarıya ulaştırmak için insan kaynaklarının verimliliğinden ve zenginliğinden mutlak surette yararlanmak zorundadır. Türkiye’nin önemli rekabet üstünlüğü, doğru değerlendirildiği ve yönlendirildiği takdirde demografik avantajımız ülkemizin kalkınması yönünde çok etkili olacaktır.

Günümüz ekonomilerinde girişimciliğin rolü daha da belirginleşmiştir. Bu nedenle girişimcilik ile ilgili ülke politikaları son derece önem kazanmaktadır. Hedefimiz, girişimcilik ruhunun küçük yaşlardan itibaren aşılması için eğitim sisteminin de yeniden yapılandırılması ve girişimciliği artıracak bir şekilde oluşturulmasıdır.

Girişimciliğin gelişmesi ile beraber daha çok katma değer yaratılacak ve ekonomik yapılanmamız daha dinamik hale gele-

cektir. Her dönemin sorunları olduğu gibi, koşulların beraberinde getirdiği fırsatlar da mevcuttur. Günümüzün önemli fırsat alanlarından birisi de, teknolojik değişim ve bilişimdir. Bilgi toplumuna geçişin zorunluluk kazandığı bu dönemde bilişim Türkiye'ye üç önemli fırsat sunuyor.

- 1- Şirketlerin ve kurumların 'e-dönüşüm' sayesinde verimliliğini artırmak,
- 2- Ürün ve hizmetleri ile bilişim sektörünü büyütme,
- 3- Türkiye'yi Bilgi Toplumu'nun bir üyesi yapmak.

Türkiye, mevcut seçenekler arasında ancak, 'bilişim' alanında bir ulusal projeyi hayata geçirerek hedeflediği büyük atılımı gerçekleştirebilir. Zira bilişim, en düşük yatırımla, en yüksek istihdamı ve katma değeri sağlama potansiyeline sahip bir sektördür (kişi başına 400-500 dolarlık yatırımla istihdam sağlanması mümkündür).

Bugün telekomünikasyon olanakları istenen noktada üretim yapmayı ve istenen noktaya hizmeti sunmayı mümkün kılıyor. Bu sayede bölgesel farkların kapanmasına katkıda bulunabileceği gibi, Türkiye için kronikleşen Doğu ve Güneydoğu sorununun çözümüne de çok önemli bir destek sağlanmış olacaktır.

İçinde yüksek düzeyde bilgi ihtiva eden ürünlerin ihracata konu olmasıyla da dış ticaret dengesinin sağlanması, hatta dengenin artıya geçmesi mümkün olabilecektir.

2- Makro Ekonomik İstikrar, Sürdürülebilir ve İstihdam Yaratan Ekonomik Büyüme Makro Ekonomik İstikrar

Türkiye'de sağlanan makro ekonomik istikrarın korunması büyük önem taşımaktadır. Türkiye, enflasyon ile mücadelede kritik bir aşamaya gelmiştir. Enflasyonun daha da düşürülmesi ve adeta halkın takip etmeyi unuttuğu bir yıllık artış oranına indirgenmesi şarttır.

Yıllardır uygulanmakta olan, ancak ülke gerçekleriyle örtüşmeyen enflasyon hedeflemesi uygulamasından vazgeçilecektir. Sadece fiyat istikrarına odaklanan ve makro ekonomik istikrarı gözetme anlayışında olan enflasyon hedeflemesi politikaları, istenen başarıyı sağlayamamıştır. Enflasyonla mücadele ederken büyüme ve istihdamı da eş zamanlı olarak dikkate alan ekonomik politikalar hayata geçirilecektir.

İstihdam Politikası ve Büyüme

İstihdamı yaratmak, ancak özel girişimi özendirmekle mümkündür. Özel sektörün istihdam artışında motor görevi ifa edebilmesi için, başta vergi, sigorta ve kredi desteği olmak üzere mevzuatta da gerekli değişiklikler ve düzenlemeler süratle yapılacaktır. Kadınların eşit koşullarda rekabet edebildiği ve ayrımcılığa uğramaksızın eşit oranda işgücüne dâhil olduğu ülkeler, değişime açık, dinamik ve hoşgörülü toplumlardan oluşmaktadır.

İstihdam konusunda önemli yapısal problemler olmakla birlikte, genç işsizliğin ve özellikle eğitilmiş genç işsizliğin yüksek oluşu ve uzun dönemlerden beri iş aramakta olanların ve iş bulma ümidini yitirerek iş piyasasından çıkanların giderek artması, ülkemizde işsizliğin yapısal işsizlik haline geldiğini ve radikal önemli adımların atılması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Sürdürülebilir bir büyüme için hem emek verimliliğini, hem de istihdam artışını birlikte sağlayıcı politikalara gidilecektir. İstihdam artışı ve verimlilik artışını beraber yakalayan ülkeler sürekli büyüme sağlayabilmektedirler. Tarım kesimi başta olmak üzere ülkemizde her geçen gün artmakta olan işsizliğin nedeni, Devletin düzenleyici ve yol gösterici fonksiyonlarının ihmal edilmiş olmasıdır.

İhracata dayalı büyüme ve kalkınma modelinin gereği olan rekabet ortamının yaratılamamış olması ile sanayi üretiminde çeşitliliğin sağlanamaması da işsizliğin her gün artmasındaki diğer önemli bir nedendir. Diğer taraftan sanayinin bel kemiği olarak gördüğümüz küçük ve orta ölçekli sanayilerin ve işletmelerin izlenen yanlış dahilde işleme rejimi nedeniyle düşürüldükleri durum, işsizler ordusunun süratle artmasına ve işletmelerin kepenk indirmelerine neden olmuştur.

Demokrat Parti olarak işsizliğin önlenmesine yönelik olarak, rekabetçi sanayinin tüm dinamikleri ile harekete geçirilmesi, küçük ve orta ölçekli işletmelerin tekrar ekonominin motoru haline getirilmesi için gerekli tüm ekonomik ve finansal tedbirleri süratle alacağız. Çocuk ve yaşlı bakımı gibi hizmetler, esnek çalışma saatleri gibi hizmet sunumları, ailelere yönelik sosyal politikalar bakımından önemlidir. Özellikle hizmet sektörü, şartları itibarıyla ev ve çalışma düzeni arasında daha esnek bir bağ kurmak durumunda olan kişiler için büyük imkânlar vaat etmektedir. Bu nedenle hizmet sektöründe hem bu hizmetleri satın almak, hem de

yarı zamanlı çalışmak isteyenlere büyük kolaylıklar sağlayacak bu girişimler desteklenecektir. Yeni istihdam olanaklarına ulaşmak ve büyüyen hizmet ekonomisine uyum sağlayabilmek için işgücü piyasaları yeniden yapılandırılacaktır.

3- GAP ve Kalkınma

Cumhuriyet tarihimizin en önemli ve ülkemizin tamamen kendi öz kaynakları ile karşıladığı GAP'ın tamamen bitirilmesini son derece önemli bir görev olarak görüyoruz. Bu proje, yukarı Mezopotamya havzası için yalnızca bir enerji, sulama ve tarım projesi olmayıp, gerek bölge insanları için, gerekse tüm ülkemiz açısından en önemli kalkınma projesidir.

Tarımda suyun etkin kullanımını sağlayan yağmurlama ve damla sulama gibi modern, basınçlı sulama yöntemleri düşük faizli kredi mekanizması ile teşvik edilerek yaygınlaştırılacaktır. Diğer birçok alanda olduğu gibi tarım sektöründe de rasyonel sulama esasına bir an önce geçilecektir. Böylelikle su gibi yaşamsal değeri haiz bir kaynağın daha etkin kullanımı sağlanabilecek, özellikle GAP bölgesinde ciddi bir tehdit boyutuna varmış olan toprakların tuzlanması önlenecektir.

4- İkinci Nesil Kamu İktisadi Kuruluşları

Sosyo-ekonomik kalkınmada geri kalmış ve işsizliğin vahim boyutlara ulaştığı yörelerimizde ve öncelikle yurdumuzun Doğu ve Güney Anadolu bölgelerinde yeni bir ekonomik kalkınma modeli devreye sokulacaktır.

Demokrat Parti olarak geçmişte, bu bölgeler için verilen teşvik ve kredilerin çeşitli sebeplerle hayata geçirilemediğini, amacına ulaşamadığını ve başarısız olduğunu düşünüyoruz. Bu yörelerde özel sektörün kamu desteği ve öncülüğü olmadan tek başına yatırıma yeterli ve hevesli olmadığı da bilinen bir gerçektir. Bu nedenle yörelerin koşulları, özellikleri, yer altı ve yer üstü imkânları da gözetilerek çeşitli ve farklı sektörlerde sermayesini ve kuruluş organizasyonunu devletin kamu kaynaklarıyla başlattığı, yönetimini ise, ilgili yörelerin ticaret ve sanayi odaları, ziraat ve esnaf odalarıyla birlikte özel sektörün yaptığı, yöre halkının ortak ve hissedar yapılacağı 2. nesil kamu iktisadi kuruluşlarının oluşturulması sağlanacaktır.

Bu kuruluşlar, geçmişte zarar üreten, partizanca yönetilen, rekabet

ve teknoloji yetersizliği çeken KİT örneklerinden bütünüyle farklı anlayış ve yapıda oluşturulacaktır. Devlet-Millet işbirliği ve ortak organizasyonu ile yönetimi özelleştirilmiş yeni bir karma ekonomik bölgesel model olarak hayata geçirilecektir.

5- Tarımsal Kalkınma

Tarım, beslenme ihtiyaçları var olduğu müddetçe uluslararası, stratejik, yaşamsal bir unsur olmaya devam edecektir. Sürdürülebilirlik ve rekabetçilik koşulları oluşturuluncaya kadar tarım korunmalı ve desteklenmelidir. Ülkemizin tarımsal üretim modeli bitkisel ürün ağırlıklıdır ve bunun hayvansal ürün ağırlıklı bir yapıya hızla dönüştürülmesi gerekmektedir.

Demokrat Parti'nin tarımda ilk beş yıllık hedefi % 25-30 üretim artışıdır. Bu hedefe; Tarımsal Dönüşüm ve Verimlilik Programımız ile ulaşılabileceği hesaplanmıştır.

Kaynakların etkin kullanılmaması, plansızlık, genel ekonomik durum, popülist tercihler, dışsal etkiler, zayıf ve kırılgan işletme yapısı gibi nedenlerle ülkemiz tarımsal ürün maliyetleri, gelişmiş ülkelere göre en az %50 oranında daha fazladır. Üretim ve verimlilikte sağlanacak artış, ölçek işletmeciliğine kademeli geçiş, planlı üretim, maliyetlerin düşürülmesini sağlayacaktır.

Tarıma ilişkin kamu yönetimi, gerek fonksiyonları, gerekse konuları itibarıyla yeniden düzenlenecektir. Devletin tarıma ait yönetim mekanizması "çok parçalılıktan kurtulacaktır". "Teknoloji kullanımı" yetersiz olup, mevcut teknoloji de verimsiz kullanılmaktadır. Tarımsal mekanizasyon olanaklarının geliştirilmesinin yanı sıra, "bilgi ve iletişim teknolojilerinin", üretimden pazarlamaya kadar olan bütün aşamalarda sisteme dâhil edilmesi sağlanacaktır. Mekanizasyon parklarının ve bilişim enstrümanlarıyla yatay ve dikey bağların kurulması, "Ülkesel Tarım Envanterinin" gerçekçi bir şekilde çıkarılması, "Çiftlik Muhasebe Veri Ağı Sisteminin oluşturulması" sağlanacaktır. Üretim ve pazarlamada, ürün borsaları ve diğer ilgili kurumlarla, "kurumsal bilgi paylaşımı" sağlanacaktır.

Atatürk Orman Çiftliği, biyoteknoloji, bio güvenlik, tohum ıslahı ve üretimi, tescil ve sertifikasyon gibi bilimsel çalışmalarını bölge ülkeleri düzeyinde yürütmek üzere "Atatürk Tarım Bilimleri Teknolojisi ve Tarımsal Bilişim Akademisi" olarak yapılandırılacaktır.

çaktır. Bu ürünler ile rekabet gücü kazandırılabilir ürünlerden başlamak üzere ürün ve üretim planlamaları hızla yapılacaktır; kurulacak olan Tarımsal Garanti ve Yönlendirme Fonu ürün fiyat istikrarını; Tarımsal Planlama ve Destekleme Başkanlığı da üretim ve verimliliğe dair artış ve istikrara yönelik sermayeyi yönlendirecektir.

Ziraat Bankası "Tarım Bankası"na dönüştürülecek, tarımsal sermaye yönetimi Tarımsal Planlama ve Destekleme Başkanlığı ile eşgüdümlü olarak gerçekleştirilecektir. Toprak ve Su Kaynaklarının korunması, geliştirilmesi, etkin ve verimli kullanılmasını sağlamak için Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı bünyesinde "Toprak ve Su Kaynakları Genel Müdürlüğü" kurulacaktır.

Tarımsal Teknoparklar, günümüzde değişimin en yoğun yaşandığı alanlar, katma değer oranı yüksek ileri teknoloji sektörleri olan iletişim, bilişim ve biyo-teknoloji alanlarıdır. Tarım sektöründe de bu alanları kapsayan ve onları da aşan bir model hayata geçirilecektir. Tarım ürünleri ve tarımsal üretim, yaşamsal nitelikli olmasından dolayı, doğası gereği, her zaman var olması gereken/istenen bir özellik taşıır.

Bu nedenle tüm rekabet şartlarının serbest ve müdahalesiz koşullarda cereyan etmesi, beklenen bir durum değildir. Gelişen dünya koşullarında en çok korunan ve kollanan alan, tarım sektörüdür. Kamu yönetiminde tarımın bütüncül bir yapıda yönetilmeyişi, sektörün müdahalelere açık olması, sermaye aktarımı veya kullanımının sermayenin birikmesine ve katma değer yaratmasına yönelik olmayışı, ülkesel ve bölgesel ürün-üretim planlarının bulunmayışı, üretimde sürekliliğin önündeki en büyük engellerdir.

İç piyasada üretim istikrarının sağlanmasına dair yapılacak olan, üretim ve ürün planlamalarının yanı sıra, ürünün ve üreticinin piyasa koşulları karşısında, zayıf ve kırılgan olmaması için; ürün bazlı yanı profesyonel üretici birliklerinin örgütlenmesine ve projeler üretmesine ağırlık verilecek, bunlara dair desteklemeler ve teşvikler, kamu ve fon kaynaklarından sağlanacaktır.

Kırsal yaşamda içine kapanık, sadece geleceğe dair kaygılarını ve gündelik besleme taleplerini düşünen bir üretici kitlesinden; üretimden zevk alan sosyal ihtiyaçlarını düşünebilen, eğitim ve kültüre yatırım yapabilen, pazarlama ve kazanma risklerini düşünmeyen üretici kitlesine geçiş sağlanacaktır.

Kırsal Nüfus ile Çiftçi ayrı kategorilerde ele alınacaktır. Ürün Borsaları ve Örgütlenme Rekabetçi ve iç pazar talebi yüksek olan ürünlerin borsalarının oluşması, doğrudan veya üretici örgütleri yoluyla, borsada işlem görmesi sağlanacaktır. Özellikle Fındık ile ilgili ürün borsasının Türkiye’de oluşması için her türlü çalışmalar yapılacak ve gerekli kararlılık gösterilecektir.

Çiftçilerin ürün öncesi ve sonrası sermaye ihtiyaçları için, vadeli işlemler sistemine geçilecek, lisanslı depoculuk yatırımları teşvik edilecektir. Tarım sektöründe zorlama ile ve üst yapıdan oluşturulan, çalışma konuları birbiriyle çakışan, “üye yönüyle zayıf ve birbirini tamamlamaktan uzak örgütlenme” modelinden vazgeçilecektir. Kooperatif, Birlik, Tarım Satış, Üretici Sivil Toplum Kuruluşları, Tarım Meslek Örgütleri yasal ve işlevsel olarak karmaşıklıktan kurtarılacak; hizmet ve faaliyet alanları, yetki-görev faaliyet çeşitliliği açısından çatışmacı değil rekabetçi hale getirilecektir.

Hayvancılık Politikamız

Daha ziyade meraya bağlı olan koyunculukta, besiciliğe dayalı işletmeciliğin, mera sonrası işletmeciliğine dönüştürülmesi, rekabet gücünü ve kârlılığını artıracak, özellikle AB’ye yönelik dış satımlarda, bugüne göre göreceli üstünlük sağlanacaktır. Gerek küçükbaş ve gerekse de büyükbaş hayvancılığın hızlı bir gelişme ivmesi kazanabilmesi için, tarımda ölçek işletmeciliğine dönüşüm için kurgulanan ve gerekse de tarımın tamamına ait üretim verimlilik-kârlılık değerlikli; “Hedef 25.000 İşletme” ve “2.500 Süt İşleme Sanayi” projeleri uygulamaya konulacaktır.

Damızlık Düve İşletmeciliğine ağırlık verilecek; sektörel olarak yığılaşmanın ve uygun teknik koşulların bulunduğu il ve bölgelerde “Damızlık Hayvan Borsaları” kurulacaktır. Bitkisel Üretim Ulusal Tohum Güvenliği Bankasının oluşturulması sağlanacaktır. Organik Tarım, İyi Tarım, Kontrollü Örtü Altı Tarım çalışmaları, ulusal talep ve gerekliliklere göre planlanacak; ülke içi üretim ve tüketim gerçeklerine göre desteklemeler yapılacaktır.

Toprağımızı Koruyup, Kollayacağız

Toprak, bazen bir elmas, bazen yeni doğan bir çocuk gibi algılanacak, korunup kollanacaktır.

1. ve 2. Sınıf tarım toprakları “Ulusal Gıda Güvenliği Stratejik Kay-

nağı” olarak kayıtlanacak, kesin ve kırmızı çizgilerle koruma altına alınacak; gerekçesi ne olursa olsun tarım dışı amaçlarla kullanımına izin verilmeyecektir. Bekleyen yarım sulama yatırımlarının tamamlanmasına öncelik verilecek; işletme temelli, Basıncılı Sulama Sistemlerinin projeli olarak desteklenmesi sağlanacaktır.

Sağlıklı Gıda ve Gıdaya Kolay Ulaşım

İyi, kaliteli, sürdürülebilir, rekabetçi, ürün ve buna dayalı sektörel gelirlerin sürekliliği ile tarımın insani görevleri yerine getirilmiş olacak, nüfusun sağlıklı, ölçülü, güvenli, çok yönlü ucuz beslenmesi sağlanacaktır. Sağlıklı gıda ve gıdaya kolay ulaşım, nesillerin sağlıklı bilgi ve kültür yüklü olarak yetişmesini sağlayacaktır. Yeminli Gıda Müşavirliği sistemine geçilerek, halkın güvenilir gıda erişme hakkı sağlanacaktır.

Teşvik – Primler ve Diğer Destekler

Ürün taban fiyatları üzerine kurulu bir tarım perspektifi Türkiye’ye uzun vadede zarar vermiştir. Ülkemizin, ihtiyaç duyduğu ürünlerin planlamasına dayalı bir primlendirme sistemine ihtiyacı vardır. Buna göre, hedef fiyat, eşik fiyat, müdahale fiyatı uygulamasına geçilerek, açıklanacak hedef fiyatın gerçekleşmesi için kamu müdahale sistemi oluşturulacaktır. Piyasa fiyatı, hedef fiyatın ne kadar altında gerçekleşirse gerçekleşsin, hedef fiyata yaklaştırma yükümlülüğünü devlet üstlenecektir.

6- Sanayi Üretimi ve KOBİ’ler

Ülkemizin üretim ve istihdam belkemiğini oluşturan KOBİ’lerimizin en hayati sorunu sermayeye ulaşmaktır. Bu olanaktan yoksun olan KOBİ’lerimiz, üretim yapılarını iyileştirememekte, ölçek ekonomilerini yakalayamamakta ve sonuçta rekabet yarışında geri kalmaktadırlar.

KOBİ’lerimizin sermayeye erişimlerinin sağlanması önceliğimiz olacaktır. Bunun için Kredi Garanti Fonu’nun öz sermayesinin güçlendirilmesi, KOSGEB teşviklerinin yaygınlaştırılması ve KOSGEB’in kurumsal altyapısının geliştirilmesini hedefliyoruz.

Ayrıca KOBİ’lerin girişimciliklerinin desteklenmesi amacıyla risk sermayesi yöntemine hayatiyet kazandırılmasını gerekli görüyoruz. Bunun için OECD ülkelerindeki uygulamada olduğu gibi,

risk sermayesi şirketlerinin ülkemizde yaygınlaşması için doğru-
dan veya dolaylı yollardan devlet desteği gereklidir. Bu çerçevede
risk sermaye şirketlerine kaynak yaratmak amacıyla bir kamu
ağırlıklı risk sermayesi yatırım ortaklığı kurulmasını sağlamayı
taahhüt ediyoruz.

Sanayimizin bel kemiği olarak gördüğümüz küçük ve orta ölçekli
işletmelerin gelişim ve yönetiminden sorumlu olmak üzere
"Ticaret, Yatırım ve İşletmeler Bakanlığı"nı kuracağız. Esnaf ve
sanatkârlar, ülkemizde alın teriyle çalışan, devletten beklemeden
istihdam yaratan ve üreten, vatanına, milletine bağlı, büyük bir
kitledir. Esnaf ve sanatkârların olabilecek en geniş finansman
olanakları ve vergi destekleri ile haksız rekabete karşı korun-
maları konusunda her türlü destek ve imkân sağlanacaktır.

7- Enerji Politikası

Enerji politikamızın önceliği ülkemizin uzun vadeli olarak enerji
güvenliğinin rekabetçi şartlarda sağlanması olacaktır. Bunun için
enerji arzı, enerji ithalatı ve enerji talebinin doğru yönlendirilme-
sine ve yönetilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. İklim değişikliğinin
yaratığı sorunlarla mücadelenin gerektirdiği açılımlar
çerçevesinde, başta hidroelektrik olmak üzere yenilenebilir enerji
kaynaklarına yönelik yatırımların artırılması şarttır. Güneş, rüzgâr,
jeotermal biyomass gibi yenilenebilir enerji kaynakları alanında
yatırımlar öncelikli olacak, girişimcilerin bu alanlardaki yatırımlarını
teşvik edilecektir.

Demokrat Parti, Türkiye'nin nükleer enerjiye geçişini de destek-
lemektedir. Elektrik üretiminde nükleer enerjinin yer alması,
gerek birincil enerji kaynaklarında dış bağımlılığımızın azaltıl-
ması, gerek iklim değişikliği ile mücadele, gerekse ucuz enerji
üretmek rekabet gücümüzün artırılması bakımından faydalıdır.

Türkiye, enerji üretiminde, çağımızın gerçeklerine kulaklarını ka-
patamaz. Bütün dünyanın bildiği gibi Karadeniz, hidrojen
bakımından dünyadaki en önemli enerji deposudur. Devlet olarak
Hidrojen Enerjisi'nin açığa çıkartılması ve özellikle toplu taşı-
mada, ısınmada kullanılması için yasal alt yapıyı süratle kura-
cağız. Özellikle Türkiye'nin zengin bor yataklarına sahip olması
ve dünya üretiminin %75'inin ülkemizde yapılması nedeniyle
hidrojen enerjisinin depolanmasındaki fonksiyonu da göz önüne
alınarak devlet desteğiyle gerekli enerji tesislerinin kurulmasına
öncelik edilecektir.

Ülkemiz, her ne kadar kalorisi düşük bulunsa da, zengin kömür yataklarına sahiptir. Son 10 yılda bu kaynak son derece ihmal edilerek, adeta kaderine terk edilmiş durumdadır. Ciddi biçimde enerji açığımızın bulunduğu ve ülkemizin enerji ithal eder duruma geldiği dikkate alındığında, kömür kaynaklarımızın ve rezervlerinin ekonomimizde kullanılması için özel teşebbüs teşvik edilecek ve bu enerji kaynağı ülkenin hizmetine sunulacaktır.

Türkiye'nin, uzun vadede çok daha fazla ekonomik yarar sağlayacak bir enerji terminali olmasının başarılması oldukça önemlidir. Bu çerçevede Ceyhan'ın dünyadaki belli başlı enerji terminalleri arasına sokulması ve bu bölgenin enerji alanında kayda değer ölçüde iç ve dış yatırım çekecek bir nitelik kazandırılması vizyonumuzda yer almaktadır.

Elektrik üretiminde, yerli kaynak kullanımını teşvik edilmeli ve doğal gaz ithalatında kaynak ülke çeşitlendirilmesine gidilmeli, tek ülkeye olan bağımlılık olabildiğince azaltılmalıdır. Doğal gaz yeraltı depolama tesisleri hızla devreye girmelidir. Elektrik iletim ve dağıtım hatlarında iyileştirme ve izlenebilirlik çalışmaları gerçekleştirilerek elektrikteki çok yüksek kayıp-kaçak oranı azaltılmalı, kaçak petrol ürünleri tüketimi önlenmelidir Enerji Verimliliği Yasası ivedilikle çıkarılacaktır.

8- Kamu Maliyesi

8-1 Sıcak Para Yerine Gerçekçi Kur Politikası

Kısa vadeli spekülative yabancı sermaye (sıcak para) ile ithalata dayalı bir ekonomik model sürdürülebilir değildir. Sıcak paraya ağır bütçe açıkları pahasına yüksek reel faiz ödenmesinin maliyeti bir yana, dış kaynak girişinin kesintisiz ve artarak sürmesinin de hiçbir garantisi yoktur. Bu nedenle, geçmişte de başarı ile uyguladığımız gerçekçi kur (reel kur) politikasıyla Türkiye'nin rekabet gücünün önünü açan, ihracata dayalı arz yanlısı bir ekonomik büyüme modelini hedefleyen bir anlayışı ortaya koyacağız.

8-2 Bütçe Anlayışımız

Devlet bütçesi, devletin yıllık gelir ve gider tahminleri içeren yazılı metindir. Klasik olarak Anayasamızda da yerini bulan bu tanım artık yeterli değildir. Bütçelerin yıllık olması yerine, Kalkınma Planlarına ve Yıllık Programlara uygun olması çok daha önem taşımaktadır. Bu nedenle Demokrat Parti'nin bütçe anlayışı, Performansa Dayalı Program Bütçe'dir. Bu bütçenin gerek yıllık dil-

imlerinde gerekse plan dönemlerinde Denk Bütçe politikalarına uygun olarak milletimize hizmet etmek temel hedeflerimizdendir.

8-3 Kamu Personel Politikası

Kamu hizmetlerinin kalitesi son yıllarda gerilemiş ve halkımız hak ettiği hizmetleri gerektiği şekilde alamaz olmuştur. Güçlü devletler tarafından en etkin devlet örgütlenme biçimi olarak kabul edilen ve ülkemizce de benimsenmiş olan "hiyerarşik-piramit örgütlenme" sağlıklı ve kalıcı bir yapıya kavuşturulacaktır. Bunun için "devlet işleri, devlet memurları eliyle yürütülür" anayasa ilkesine sadık kalınacak, devlet yapısının dejenerasyonuna son verilecek ve devlet yapısının keyfi olarak değiştirilmesine engel olacak tedbirler alınacaktır. Bu yapıya uygun personel politikası; başta Anayasa ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun temel esasları ve ruhu muhafaza edilerek, dejenere edilen düzenlemelerle anlaşılabilir hale getirilmiş bölümleri temizlenecek, "kıdem ve liyakat" esasları yeniden temel kriterler haline getirilecektir.

Vakur ve etik değerleri yaşam biçimi haline getirmiş devlet memurlarına sahip olmayan devletler uzun süre varlıklarını sürdüremezler. Devletlerin güvenceleri devlet memurlarıdır. Kamu idaresi devlet memurlarınca tesis edilir. Devlet memurlarının da güvencesi yine devlet kurumlarıdır. Devlet kurumlarının, halkımıza gereken hizmetleri gerektiği şekilde verebilmesini teminen, ücret ve sosyal hak ve imkânları, AB ülkeleri standart ve normlarına uygun hale getirilecektir.

8-4 Vergide Adalet ve Kayıt Dışı İle Mücadele

Demokrat Parti olarak adil, ödenebilir, tabana yayılan ve basitleştirilmiş bir yeni vergi düzenini oluşturmayı hedefliyoruz. Özellikle AB ile tezat teşkil eden ve dolaylı vergilere yoğunlaşan, kayıt dışını kayda alamayan hatalı vergi politikaları terk edilecektir.

Türkiye'de toplanan vergilerin yaklaşık %70'inin dolaylı vergiler, yalnızca %30'unun ise doğrudan vergilerden oluştuğu bir gerçektir. Hâlbuki AB ülkelerinde bu durum tam tersinedir. Vergide adaleti sağlamak ve gerçek kazanç, kâr ve servetlerden vergi almak yerine, dolaylı vergilerden ibaret bir vergi rejimi sürdürülebilir değildir.

Verginin tespit, tahakkuk ve tahsilâtında her türlü siyasi ve süb-

jektif mülahazayı ve tereddüdü bertaraf etmek için bağımsız bir Vergi Yüksek Kurumu oluşturulacaktır. Böylece, vergi idaresi daha bağımsız, süratli ve verimli bir yapıya kavuşturulacaktır. Adil ve rekabetçi bir vergi düzeni oluşturulacaktır. Bu bağlamda;

- a. Gelir vergisi ücretliler için tek ve sabit oranlı hala getirilecektir.
- b. Peşin vergi kaldırılacaktır.
- c. Ticari kazancın tespitinde çağdaş uygulamalara geçilecektir.
- d. Ücretlilere vergi iadesi sistemi yeniden sisteme sokulacaktır.
- e. Veraset vergisi kaldırılacak ve intikal vergisi harca dönüştürülecektir.
- f. Basit usulde vergilendirme kaldırılacaktır.
- g. Yatırım indirimi yüzde yüz teşvik sağlayacak biçimde sisteme yeniden sokulacaktır.
- h. Ücret dâhil, tüm kazançlar vergiye tabii tutulurken, sağlık- eğitim-kira gibi önemli giderlerin belli bir yüzdesi belgelendirilmek şartıyla gider kabul edilecektir.
- i. KDV oranları düşürülecek, kademe sayısı azaltılacaktır.
- j. Rızaen vergi borçlarının ödenmesinde vergi aslına öncelik verilecektir.

8-5 Yoksullukla Mücadele

İnsanlar, öncelikli olarak da çocuklar, gençler ve kadınlar, yoksulluğun tutsakları haline gelmeden acil önlemler almak gerekmektedir. Yoksulluk sadece bir gelir dağılımı sorunu değildir.

Demokrat Parti'nin yoksullukla ve yoksunlukla mücadele politikaları; eğitime, sağlık hizmetlerine tam olarak ulaşımı sağlamak, böylece bilgi edinme, bilgiyi yayma, ifade ve düşünce özgürlüğü gibi temel insan hak ve özgürlerin sonuna kadar kullanılmasına dayanan bir anlayışa sahiptir.

Öncelikle, gelir dağılımındaki adaletsizlikleri ortadan kaldırmak olmazsa olmaz koşulumuzdur. Vergilemede adaletin sağlanması bu nedenle son derece önemlidir. Devletin vatandaşları arasında

vergilemede adalet sağlayarak fırsat ve rekabet eşitliği yaratması birincil görevlerindedir.

Demokrat Parti, yoksullukla mücadeleyi, damgalayıcı, etiketleyici sosyal yardım mantığı çerçevesindeki giyecek, yiyecek ve yakacak yardımı ile sınırlı olarak görmemektedir. Temel hareket noktamız; her vatandaşımıza insanca yaşamasına uygun aş ve iş temin etmek ve asgari nakit gelir desteği sağlamaktır. Bizim felsefemizde bizden olanlarla olmayanlar ayrımı yoktur.

Sırtı pek, karnı tok, yarınına güvenle bakan, sosyal güvencesi devlet tarafından garanti edilmiş onurlu insanlar olarak yaşamak her vatandaşımızın hakkıdır.

8-6 Borçlanma ve Borç Yönetimi

Demokrat Parti olarak, ağır borç yükünü arttırmayacak tersine azaltacak, daha uzun vadeye yayacak ve maliyetlerini düşürecek bir borç yönetim politikası uygulanacaktır.

Kamuda lüks tüketim ve israf terk edilecek, denk bütçe için orta vadeli bir program yürürlüğe konulacaktır. Hedef Türkiye'nin borçlanmaya ihtiyaç duymayacağı bir ekonomik yapıyı tesis etmektir.

8-7 Özelleştirme ve Devlet

Özelleştirmeyi devletin sahip olduğu değerli kârlı varlıkları ve kuruluşları sat-kurtul olarak algılayan anlayış ekonomimize zarar vermiştir. Cumhuriyet döneminin en önemli birikimleri ve kazanımları özelleştirmeye feda edilmiştir.

Demokrat Parti olarak, zarar eden, teknoloji ve sermaye yetersizliği çeken, rekabet gücünü yitirmiş KİT'lerin özel sektör eliyle ekonomiye yeniden kazandırılabilmesinin özelleştirmenin gerçek anlayışı olabileceğini düşünüyoruz.

Özelleştirmenin "gelir" sağlamak amacıyla değil, "zararları" azaltmak, işsizlik oranını düşürmek, gelir dağılımında adalet ve refahı sağlamak amacıyla yapılmasının anlamlı ve doğru olduğunu düşünüyoruz.

Blok olarak yabancılara satıştan önce, hisselerin halka arzı, kiralama, yönetimin özelleştirilmesi vb. birçok yöntemin uygulamaya sokulmasının mümkün olduğunu düşünüyoruz.

8-8 Yatırım Politikaları

Türkiye'nin ihtiyacı olan ve kalkınma hamlesini hızlandıracak büyük yatırım projelerine ihtiyacı vardır. Türkiye, son 10 yılda sadece borçlanan ve tüketen bir ekonomik yapıya dönüşmüş durumdadır. Bunun neticesi olarak yatırımların doğru yönlendirilmesi konusunda başarılı olamamıştır. Sanayileşmiş Batı toplumlarında üretim planlaması, öncelikle üretimin artırılması ve daha sonra ticaretin geliştirilmesi esasına dayanır. Bunu takiben sınırlı olmak şartıyla spekülatif faaliyetler ekonominin üretim planlamasında yer alır. Ülkemizde maalesef bu sıralama tamamen tersine işlemektedir.

Demokrat Parti olarak hedefimiz, bu piramidin olması gerektiği gibi işlenmesini sağlamaktır. Önce üretim diyoruz. Ülkemizin ihtiyacı olan yeni prestij yatırımlarla işsizliğin önlenmesi, üretimin artırılması ve sosyal refahın halkımızın hizmetine sunulması ve sağlanmasıdır. Bu noktada Devlet rehber olacağı gibi, zaman zaman lokomotif olmak mecburiyetindedir.

Türkiye'yi boydan boya bir inşaat sahasına dönüştürmedikçe ülkemizin büyüme ve kalkınma hamlesini başarmamız mümkün değildir. Bu nedenle demiryolu ağımızın geliştirilmesi, otobanların yapımı, barajların, köprülerin inşası, limanların kurulması, fabrika yapan fabrikaların hayata geçirilmesini ekonomimizin büyüme hedefleri olarak görmekteyiz. Ancak bu sayede dışa bağımlı bir ekonomi olmaktan kurtulacağımıza inancımız tamdır. Başta tarım sektörü olmak üzere sanayi sektörünün ve hizmet sektörünün ihtiyaç duyduğu her türlü alt yapı yatırımı Devlet eliyle özel sektöre yaptırılacak ve ülkenin hizmetine sunulacaktır.

8-9 Yabancı Sermaye

Sermaye, teknoloji ve pazar imkânı getirecek, istihdam ve ihracata katkı sağlayacak ve kalıcı olacak doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının destekleneceği bir yatırım iklimini oluşturacağız. Rekabet gücümüzü, ulusal çıkarlarımızı ve mukayeseli üstünlüklerimizi koruyacağımız öncelikli ve stratejik sektörlerde yabancılaşma oranlarının makul ve yararlı olabilecek seviyelerde oluşmasını gözeteceğiz.

8-10 Finansal Hizmetler ve Borsalar

Bankacılık sistemimizde toplanan mevduat ve dağıtılan kredilerin

milli gelire oranı, diğer gelişme yolundaki ülkelerle karşılaştırıldığında düşüktür. Oysa ki alternatif finansman olanaklarının darlığında, banka finansmanın yaygınlaşması, ülkemizde var olan ekonomik dinamizmin desteklenmesi ve üretime dönüştürülmesi bakımından zorunluluk taşımaktadır.

Demokrat Parti, bankacılık sektörünün mevduatı krediye dönüştürme yeteneğinin artırılmasını amaçlamaktadır. Bu sayede daha fazla sayıda işletmeye sermayeye erişim olanağı sağlanacaktır. Küçük ve orta ölçekli tasarrufların, orta ve uzun vadeli yatırımlara dönüştürülmesinin ve sermayenin tabana yayılmasının bir aracı olan borsanın, manipülatörlerin ve spekülâtorlerin cirit attığı bir kumarhane kapitalizmi müessesine dönüşmesine izin verilmeyecektir.

Manipülasyon son yıllarda yaygınlaşmış, halkı ve bireyleri borsaya yatırım yapmaktan uzaklaştırmış ve bir mali suç haline dönüşmüştür. Borsa haberlerinin yoğunluğuna ve bu konuda çıkarılan seslerin büyüklüğüne bakıldığında ülkemizin ekonomik gerçekleriyle örtüşmeyen bir rakam ortaya çıkmaktadır. Toplam nüfusun sadece yaklaşık %1,5'inin hisse senedi yatırımcısı olduğu, 2/3'ünün yabancıların egemenliğinde olduğu bir borsanın ekonomi için sağlıklı bir gelişim ya da gösterge olduğunun söylenmesi mümkün değildir. Borsayı manipülasyonlar ve spekülâtif hareketlerin egemen olduğu değil, vatandaşın gönül rahatlığıyla ve güvenle birikimlerini yatırabileceği bir sermaye piyasası kurumuna dönüştüreceğiz.

9- Yenilikçilik

Küresel rekabette öne çıkan temel unsurlar insan, bilgi, teknoloji ve örgütlenmedir. Ülkemizde yenilikçilik zihniyetinin yerleştirilmesi yönünde sağlam adımlar atılamamasının en önemli nedenlerinden biri siyasi irade eksikliğidir. Geçmişten gelen birikimi ve deneyimi kullanarak yenileştirme etkinliğinde bulunmak ve kurumsallaşmayı yerleştirerek sürekliliği sağlamak için toplum olarak zihniyetimizde bir yenileştirmeye gereksinim duymaktayız.

Yenileştirme kültürünün oluşması öğrenen bireyler, öğrenen toplum ve öğrenen organizasyonlara sahip olabilmemiz açısından önem taşımaktadır. Toplum olarak gündelik kaygılarla düşünme kısırlığından kurtulup uzun vadeli stratejik düşünme yetisini kazanmak zorundayız.

Tüm bu nedenlerle, özellikle eğitim sisteminin, yenileştirmeciliği merkeze alacak biçimde yeniden düzenlenmesi ve çocuklarımızın veriler arasında ilişki kurup bilgiyi üretme yetisine ve yenileştirmeci bir bakış açısına sahip olacakları biçimde tasarımılanması gerekmektedir. Okullarda çocuklarımıza girişimcilik ruhunun kazandırılması yönünde programlar düzenlenmelidir. Buluşçuluğun "tuhafılık" kategorisinden çıkarılıp övgüye değer bir tutum olduğu düşüncesi yerleştirilebilmeli ve her vatandaşa düşen görevin, ürettiği mal ve hizmetleri geliştirmek, yenileştirmek olduğu hepimizin zihnine çakılmalıdır. Artık hepimiz sürekli öğrenmek zorundayız.

Demokrat Parti'nin hayata geçirmeyi taahhüt ettiği Yenilikçi anlayışın temelinde işte bu yaklaşım yer almaktadır.

10- İthalat ve İhracat Politikaları

Amaç, toplam refahı artıracak bir dış ticaret politikası vizyonunu hayata geçirmektir. Dolayısıyla önceliğimiz ithalata dayalı bir ihracat profilinden, yerli üretime ve yerelde üretilen katma değere dayalı bir ihracat yapısına yönelmektir. Bunun için Türkiye'nin daha fazla dış yatırım çeken bir ülke olması gerekmektedir.

Çok uluslu şirketlerin kendi bünyelerinde yapmış olduğu ticaretin toplam küresel ticaretin % 30'una ulaştığı göz önüne alındığında, Türkiye'nin ihracatını yerli üretime dayalı olarak ve de sürdürülebilir biçimde artırmasının başlıca yolu, çokuluslu şirketlerin üretim zinciri içinde daha ağırlıkla yer almasından geçmektedir. İhracata konu olabilecek katma değerli ürünlerin ülkemizde üretilmesine olanak sağlayacak bir yatırım ortamının sağlanması, dış ticaret politikası ile yakından ilgilidir.

Dış ticaret politikamızda malların yanı sıra hizmet sektörü de büyük önem taşımaktadır. Türkiye'nin müteahhitlik, turizm, sağlık ve lojistik gibi hizmet alanlarında kayda değer bir ihracat potansiyeli bulunmaktadır. Bu potansiyelin hayata geçebilmesi için, bu alanlardaki düzenleyici çerçevenin bu sektörlere dinamizm ve rekabet gücü kazandıracak nitelikte olması şarttır.

Demokrat Parti'nin rekabetçi bakış açısı bu dönüşümü sağlayacaktır. Dış ticaretimiz bakımından kritik bir role sahip olan AB ile mevcut Gümrük Birliği'nin iyileştirilmesi önceliklerimiz arasında yer almaktadır. Gümrük Birliği, Türk ekonomisi açısından faydalı olmuştur. Türkiye'nin AB'ye ihracatı, ithalatından daha fazla art-

mış, Gmrk Birliği sayesinde Türk ekonomisi, Avrupa ekonomisi ile bütünleşmiştir. Ancak AB'nin üçüncü ülkelerle akdettiği serbest ticaret anlaşmalarına Türkiye doğrudan taraf olamamakta ve bundan dolayı bir ekonomik kayba uğramaktadır. Gmrk Birliği ilişkisinde bu sorunun giderilmesi gerekmektedir.

11- Sağlık Politikaları

Demokrat Parti, sağlık sistemimizde sorun olduğunu, hakkaniyete dayalı, kaliteli ve ulaşılabilir bir sağlık hizmet sunumuna ihtiyaç olduğunu kabul eder. "Sağlıkta Dönüşüm Projesi" kmştir. Sağlık ve il harcamları genel btce dengelerini bozacak hale gelmiş, kara deliğe dnşmştir.

Unutulmamalıdır ki, sağlık sektörü diğer sektörlerden farklıdır. Sağlık sisteminde arz talep dengesi kişinin kendi isteğine bağlı olarak gelişmez. Hasta olan kişi doktora gitmek zorundadır. Yani hizmet talebi zorunludur ve sırf bu nedenle dünyada uygulanan tüm sağlık sistemlerinde kamu kontrolü vardır.

Demokrat Parti, bütün bu gerçeklerin ışığında hem özel sağlık sektörünü teşvik edecek, hem de vatandaşın en temel hakkı olan sağlık hakkını koruyacak tedbirleri alacak bir modeli geliştirmiştir. Modelin adı "Sürdürülebilir Sağlıklı Sağlık Sistemi"dir. Koruyucu sağlık sistemleri öncelikle ele alınacak, vatandaşımız daha hastalanmadan korunacaktır. Sağlık personelinin teşvik yoluyla her yörede hizmete gönüllü olması desteklenecektir. Polikliniklerde çalışmalarına imkân veren yasal düzenlemeler yapılacaktır. Bu amaca yönelik olarak polikliniklerdeki uzman hekimlerle ilgili kadro kısıtlamalarına son verilecektir. Demokrat Parti'nin sağlık modelinde, vatandaşlarımızdan kesinlikle katkı payı alınmayacaktır.

12- Ulaştırma Politikaları

Ulaştırma türlerinin birbiriyle ilişkisinin kurulduğu, yk taşımasının bir- bölümünün karayolundan diğer alt kesimlere aktarıldığı, teknolojiyi kullanan, güvenliğin sağlandığı, ekonomik ve çevreye duyarlı bir ulaştırma altyapısı kurulması ve bu konudaki teknik ve hukuki mevzuatın geliştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca AB ile uyum çalışmaları çerçevesinde Trans-Avrupa Taşıma Ağları projelerine ağırlık vermek gerekmektedir.

İklim değişikliğine neden olan temel kirleticilerden biri olan kar-

bondioksit emisyonlarının Türkiye’de ulaşım sektöründeki kompozisyonuna bakıldığında, esas kirlilik kaynağının karayolu taşımacılığı olduğu bilinmektedir. Karayolu sektörü ile çevrenin korunması ve iklim değişikliği mücadele politikaları arasındaki etkileşim ayrı bir önemle ele alınacaktır.

Limanların karayolu ve demiryoluyla bağlantısı geciktirilmeden tamamlanacaktır. Buna paralel olarak demiryolu altyapısına yönelik yatırımlar da artırılarak, özellikle yük taşımacılığında demiryolu taşımacılığının payı yükseltilecektir.

Ülkemizin coğrafi konumu değerlendirildiğinde, kıtalar arasında önemli bir “terminal” olma fırsatına sahip olduğu açıkça görülmektedir. Limanlar, demiryolları ve karayolları bazında lojistik sektörüne yönlendirilecek yatırımlar, sadece ülkemizin sahip olduğu doğal altyapısının bir uzantısı olmayacak, bizi gelecek yüzyılın en önemli sektörlerinden birinde öncü ülke haline getirecektir. Ülkemiz bu alanda coğrafi konumunun avantajını kullanarak büyük katma değer yaratabilir ve lojistik açısından uluslararası bir aktöre dönüşebilir.

Karadeniz’deki bazı limanların derin su çeker gemilere (okyanus gemileri) uygun hale getirilerek buraların birer aktarma merkezine (limanına) dönüştürülmesi, ayrıca, serbest bölgeler ile limanlar, havaalanları ve otoyollar arasında transit hızlı geçiş imkânlarının da sağlanması, bu yönde önemli adımlar olarak değerlendirilecektir.

13- İnşaat ve Konut Politikaları

Ülkemiz kalkınmasının motor sektörlerinden birisi de inşaat sektörüdür. Türkiye’nin yeniden inşası noktasında, inşaat sektörünü son derece önemsemekteyiz ve sektörün gerek istihdam yaratıcı gerekse harekete geçirdiği üretim dinamikleri dikkate alındığında desteklenmesinin iktisadi büyüme ve kalkınmaya büyük yararlar sağlayacağına inanmaktayız. Diğer taraftan kamu yönetiminde son dönemde izlenen politikalara bağlı olarak Toplu Konut İdaresinin bugünkü faaliyet anlayışı son derece yanlış olmuştur.

Demokrat Parti iktidarında Toplu Konut İdaresinin görev alanı yeniden belirlenecek ve sadece belediyelerin ihtiyacı olan gecekonduların önleme ve konut toplulaştırma projelerine yardımcı olarak görev ifa edecektir. İnşaat maliyetlerinin % 50’ sinin arsa

ve arazi maliyeti olduğu göz önünde bulundurulduğunda, TOKİ'nin inşaat sektöründe bir devlet kurumu olarak haksız rekabet yarattığı gerçeğini göz ardı edemeyiz.

14- Turizmde Öncelikli Politikalar

Türkiye ekonomisinin itici gücü olan turizm sektörü ise hedeflediği "sürdürülebilir turizm, uluslararası pazarda yüksek rekabet gücü sağlayacak, vatandaşlarımızın tümüne ve yabancı turistlere tatminkâr tatil olanakları sunacak şekilde geliştirmek" olarak tanımlanan vizyonuna, ancak sektörel hizmet sunanları hızlı, verimli, etkin şekilde dünya gerekleri doğrultusunda yenileyerek sahip olabilir.

Bu nedenle turizm sektörü rekabet gücünü, ancak tesislerde istihdam edilecek genç nitelikli ara kademe elemanı ile yükseltebilecektir. Turizme hizmet veren tüm görevliler yabancı dil bilmeleri sağlanacaktır. Türkiye, Dünya üzerinde son derece önemli sosyal ve kültürel bir konuma sahiptir. Türkiye bir İpek Yolu Ülkesidir. Kültür ve Turizm Bakanlığı Dünyada büyük hareketliliklere neden olan "İnanç Turizmi"ne yönelik politikalar üretecektir.

Önemli uluslararası konferansların ve toplantıların Türkiye'de organizasyonuna yönelik faaliyetler sonucu "Kongre Turizmi"nin de önemli bir pay almasına yönelik faaliyetlerin Bakanlıkça desteklenmesi sağlanacaktır.

Turizmi sadece deniz ve kum olarak gören zihniyetin ötesine geçebilmeliyiz. Üç tarafı denizlerle kaplı ülkemizde, tarihi ve arkeolojik ve doğal zenginliklerimizin daha ön plana çıkartılması, turizmi destek amacıyla restorasyonlara kaynak aktarılması yoluyla Türk turizminde çok daha fazla gelir elde edilmesini mümkün kılacak "Turizm Kalkınma Planı'nı" hayata geçireceğiz.

Kültür ve Turizm Bakanlığı, eylem ve işlemleri ile alacağı kararlarla turizm sektörünün önünü açıcı olmak zorundadır. Bu da, Devlet bürokrasisini iyi bilen, bürokraside koordinatör rolünü üstlenebilecek kişi veya kimselerden oluşturulacak bir ekiple mümkündür. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na yeni bir ruh ve hareket verilmesi yatırımcısı, işletmecisi ve acenteleriyle sektörü hak ettiği yere kaldıracaktır. Sonuçta kazanan, Milli Gelirinin artışıyla, işsizliğin azaltılmasıyla yeni iş imkânlarının yaratılmasıyla Türkiye ve Türk Turizmi olacaktır.

15- Ormancılıkta Öncelikli Politikalar

Dolayısıyla, ormanların biyolojik çeşitliliğinin muhafazası ve imarı, ormanların sürdürülebilir yönetiminin temel koşullarından biridir. Orman varlığını tehdit eden riskler belirlenerek, koruma faaliyetleri daha verimli ve etkin yürütülecektir.

Ormanların tahribi, karbondioksit yoğunluğunu arttırmaktadır. İklim değişikliği için mücadelede önemli karbondioksit yutak alanları olan ormanların tahribi ülke çapında önlenecek, başta biyolojik orman ekosisteminin korunması olmak üzere, sosyo-ekonomik hayata katkı sağlayan ormanların geliştirilmesi sağlanacaktır. Ormanların ürettiği mal ve hizmetlerden toplumun gelişen ve değişen beklentilerini en üst düzeyde karşılanması sağlanacak, ormanlardan çok yönlü ve sürdürülebilir şekilde faydalanılacaktır. Orman alanlarında madencilik sektörü baskısı kaldırılacak, uygulamada sürdürülebilir orman yönetimi esas alınacaktır.

Orman köylerini kapsayan yenilikçi kırsal kalkınma politikaları ile orman köylülerinin geçim kaynakları artırılacak ve çeşitlendirilecektir. Ormanlık alanların usulsüz ve yasa dışı yapılaşma yoluyla kaybedilmemesi için kontrol mekanizmaları güçlendirilecektir. Orman niteliğini kaybeden alanların tespiti, bilimsel ve objektif kriterlere dayanılarak yapılacaktır. Özel ormanların korunması ve yapılaşma sınırının aşılmasının önlenmesi amacıyla denetim mekanizmaları güçlendirilecektir.

Türkiye’de “orman” sayılan alanların % 58’ini oluşturan 120 milyon dönüm, orman yangını çıkma olasılığının en yüksek olduğu Ege ve Akdeniz Bölgelerinde bulunmaktadır. Orman yangınlarına hassaslık dereceleri yüksek bu bölgelerde kurumsal kontrol mekanizmaları güçlendirilecektir. Su kirliliğinin önlenmesi, su kaynaklarının korunması ve su kıtlığının önlenmesi için ve su yönetiminin havza temelli yapılmasını teminen temel bir su yasası çıkarılacak, kurumlar arası yetkiler ve sorumluluklar bu bağlamda yeniden tanımlanacaktır. Orman köylümüzün yaşam koşullarını iyileştirmek temel düşüncemizdir. Orman suçlarının ortadan kaldırılması için orman emvalinin değerlendirilmesinde çağdaş uygulamalara yer verilecektir.

Ülkemizin en önemli sorunlarından birisi, vasfını kaybeden veya vasfı kaybettirilen orman arazilerine yönelik yapılaşmadır. Bu durum sadece İstanbul’a has olmayıp, hemen hemen bütün göç

alan şehirlerimizin ortak sorunudur. Bu sorunu kökten çözmeye kararlıyız. Mevcut durumun çözümünde, öncelikle geçmişle kavga eden değil, geleceğe doğru bakan bir yönetim anlayışı içerisinde olacağız. Geçmiş iktidarların görmezlikten gelerek her gün büyüttüğü bu sorunu Belediyelerimizle birlikte çözeceğiz. Yapacağımız imar planlarıyla kanunlarımıza ve hukuka uygun olmayan hiçbir yapılaşmaya yer vermeyeceğiz. Barışan Türkiye’de devletle vatandaş kayıtsız şartsız barıştırmayı hedefliyoruz. Hiç kimsenin yasalara aykırı mülkiyet sahibi olamayacağı yeni ve çağdaş düzenlemelere yer vereceğiz.

16- Deniz ve Kıyıların Korunması - Denizcilik Politikaları

Deniz ekosistemlerinin çeşitliliği ve üretkenliği, insan yaşamı için çok önemlidir. Ancak, insan aktivitelerinden kaynaklanan aşırı balıkçılık, kıyı kullanımı, kirlilik vb. deniz biyo çeşitliliğine önemli zararlar vermekte ve tehdit olmaya devam etmektedir. Kirlenmenin kontrol altına alınabilmesi ve deniz ve kıyıların korunması için; kirlilik durumu, kirliliğin zamana bağlı olarak gösterdiği değişim ve kirlilik yaratan kaynakların kirlilik yükünün belirlendiği, Türkiye denizlerini kapsayan geniş bir bilgi ağı kurulacaktır.

Deniz ve kıyılarda çevre sorunu yaratan mevzuata aykırı uygulamalara son vermek amacıyla, mevcut denetim sistemini sadeleştirmeye yönelik yasal düzenlemeler yapılacak, kurumlar arasında yetki ve görevler açık ve net bir şekilde tanımlanacaktır. Kıyı Kanunu yeniden düzenlenecektir. Üç tarafı denizlerle çevrili ülkemizin denizcilik anlamında uluslararası alanda hak ettiği yeri alması için sektörün önde gelen kurum ve kuruluşları ile ortaklaşa hareket edilerek tüm ülkemizi kapsayan bir master planı hayata geçirmeye taahhüt ediyoruz.

17- Spor Ekonomisinin Yönetimi

Değişen ve gelişen dünyamızda spor endüstrisi çok önemli bir boyuta ulaşmıştır. Bu endüstriyi akıllıca yönetmek öncelikle devletin görevidir. Türkiye’de sporu yalnızca futbol olmaktan çıkarıp, tüm spor dallarında ulusal ve uluslararası başarılarla yönelen bir ülke olarak dünyada yerimizi almayı hedefliyoruz. Ülkemiz, büyük spor organizasyonlarını rahatlıkla yapabilecek imkânlarla ve jeopolitik konuma sahiptir. Yapmamız gereken bu endüstriyi yönetecek insanlarımıza, devlet olarak öncülük etmektir. Ülkemiz,

olimpiyatları, sporun her dalında dünya şampiyonalarını yapabilecek kapasiteye ve güce sahiptir.

Demokrat Parti, spor endüstrisinin yönetiminde ve yönlendirilmesinde devletin aktif rol alması gerektiğine inanmaktadır. Sadece federasyonların tek yönlü çabalarının yeterli olmadığı bilincinde olarak, her türlü olanağı, alt yapı da dâhil yapmanın devletin asli görevlerinden olduğuna inanıyoruz.

Devlet, özürlü vatandaşlarının da spor yapabileceği her türlü imkânı ve altyapıyı hazırlamak mecburiyetindedir. Bunu sosyal devlet anlayışımızın bir gereği olarak yerine getirmeyi taahhüt ediyoruz. Bu konudaki en büyük ortağımız yerel yönetimler olacaktır.

18- Tüketicinin Korunması, Gıda Sağlığı ve Güvenliği

Demokrat Parti, tüketicinin korunması ile gıda sağlığı ve güvenliğine ilişkin çağdaş düzenlemelerin hayata geçirilerek uygulanmasını, vatandaşlarına yönelik zorunlu bir sorumluluk alanı olarak görür. Bu hususta, mahalli idarelerle diğer kurum ve kuruluşlar arasındaki yetki tartışmalarından kaynaklanan boşluğu doldurmak üzere gerekli yasal düzenlemeler vakit geçirilmeksizin yapılacaktır.

Vatandaşlarımızın sağlıklı beslenmesini Dünya Gıda Kodeksi uygulamaları çerçevesinde üreticiden son tüketiciye kadar sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmeyi devletin görevi olarak görürüz.

19- Afet Risk Yönetimi

Afet yönetimi, kurumsal olarak yeniden yapılandırılacaktır. Sigortacılık sektörü deprem, tarımsal ve meteorolojik afetler başta olmak üzere ve tüm doğal afetleri dikkate alacak şekilde yeni bir yasal düzene kavuşturulacaktır. Sel, Taşkın ve Kuraklık Risk Haritaları ve Eylem Planları hazırlanacaktır. Doğal afetlerin ve insan kaynaklı afetlerin risklerini azaltmak için başta imar, kıyı ve yeraltı suyu mevzuatı olmak üzere ilgili mevzuat yenilenecektir. Sel, kuraklık, taşkın, orman yangınları gibi yanlış planlamalar, rant sağlamak amacıyla verilen imar izinleri ve giderek iklim değişikliğinin etkilerinden ortaya çıkan olası felaketler için başta iklim değişikliğine duyarlı havzalar olmak üzere, ülke çapında erken uyarı sistemleri kurulacaktır.

Ülke Savunması, Siyaset ve Partiler Üstü Bir Konu Olarak Ele Alınmalı

Demokrat Parti'nin güvenlik siyasetindeki öncelikli hedefi, Türkiye'nin egemenliğinin, toprak bütünlüğünün ve bağımsızlığının korunması, sınırlarının dokunulmazlığı ve milletimizin tüm fertlerinin barış içinde hür olarak yaşamalarıdır.

1- Asayiş ve İç Güvenlik

Toplumsal Bütünlüğün Sağlanması ve Bölücülükle Mücadele

Türkiye otuz yıldır hedefi, imkânları, kapsamı, kullandığı yöntemler ile milletimizin huzurunu ve devletimizin istikrarını topyekûn tehdit eden planlı bir terör saldırısının altındadır.

Başta bölücü terörün son bulacağı toplumsal, kültürel, ekonomik iklimin inşa edilmesi gerekmektedir.

Bölücülükle mücadelede en başarılı sonuçların, olağanüstü hal veya sıkıyönetim gibi yöntemlerin kullanıldığı zamanlarda değil, demokrasinin en ileri düzeyde yaşandığı dönemlerde elde edildiği bir gerçektir.

Demokrat Parti, bu sorunun çözümünü, topyekûn sosyal ve ekonomik çözümlerin bütün Türkiye için hayata geçirilmesinde görmektedir. Türkiye'nin genelinde yaşanan işsizlik, sosyal güvenlik, gelir dağılımında dengesizlik, adalet başta olmak üzere

temel mekanizmalara olan güvensizlik, demokrasi ve özgürlüklerin yaşanmasına ilişkin eksiklikler, sağlık ve eğitim gibi temel hizmetler ile altyapı yetersizliği gibi sorunların çözümü, terör ve bölücülük konusunda hâlihazırdaki sıkıntıların aşılmasını da sağlayacaktır.

Demokrat Parti, terör ve bölücülük sorununun yerel dinamikler kadar, uluslararası bağlantı ve uzantılara sahip olduğu gerçeğinden hareketle, dirayetli, basiretli ve etkin bir dış politika takip edecektir.

Demokrat Parti, Türkiye'nin her yerinde ve herkes için demokrasiyi, özgürlükleri, hukuku en ileri düzeyde tutup, insanların bu ülkenin vatandaşı olduğunu her yerde ve her durumda hissettirecektir.

Demokrat Parti, etnik, kültürel, inanca dayalı tercihleri dolayısıyla hiç kimsen ayrımcı muameleye tabi tutulamayacağı, buna kalkışanların eylemlerinin suç sayılacağı ve yaptırım uygulanacağı bir siyasal-toplumsal düzeni kurmayı hedeflemektedir..

Öncelikli Hedefimiz, Egemenliğimiz

Demokrat Parti, sorunun çözümü için, etkin güvenlik hizmeti, hakka ve hakkaniyete uygun adalet sistemi ve caydırıcı infaz düzeninin kurulabilmesini hedeflemektedir.

2- Ulusal Güvenlik: Güçlü Türkiye, Güçlü Ordu

Demokrat Parti'nin güvenlik siyasetindeki öncelikli hedefi, Türkiye'nin egemenliğinin, toprak bütünlüğünün ve bağımsızlığının korunması, sınırlarının dokunulmazlığı ve milletimizin tüm fertlerinin barış içinde hür olarak yaşamalarıdır.

Demokrat Parti olarak ülke savunmasının, siyaset üstü ve partiler üstü bir konu olarak ele alınması gerektiğine inanıyoruz.

Demokrat Parti, bu nedenle bölgemizde istikrarı ve barışı tesis eden ve sürdürülmesini sağlayan devletlerarası ilişkilerin artırılmasından yanadır.

Herkes, Hiçbir Ayrımcılığa Tâbi Tutulmadan Eğitim Alabilmelidir

Mevcut milli eğitim sistemimiz, fırsat eşitliği gibi kulağa hoş gelen güzel sözcükler bir yana, eşitsizlikleri derinleştiren, sadece sınırlı sayıda varlıklı kesimlere iyi eğitim imkânı sağlayan bir yapıdadır ve çocuklarımızın özgüvenlerini zedelemektedir.

1- Eğitim Politikalarımız

1-1 İlk ve Orta Öğretim'e Bakışımız

Türk milli eğitim sistemi, okul öncesi (3-5 yaş grubu), sekiz yıllık ilköğretim (6-14 yaş) ve süresi lise türüne göre hazırlık dahil üç-beş yıl arasında değişen üst ortaöğretim kademelerinden oluşmaktadır.

Üst ortaöğretim kademesi, ülkemizde, öğrencileri hem iş hayatına, hem de yükseköğretime hazırlayan genel eğitim ve mesleki ve teknik eğitim gibi iki ana kulvara ayrılmakta olup, ortaöğretim kademesinde ya da yüksek öğretim sayılmayan orta öğretim sonrası düzeyde, öğrencileri doğrudan iş hayatına hazırlayan programlar bulunmamaktadır.

Demokrat Parti, mevcut milli eğitim sistemimizde, okul öncesi eğitim, temel eğitim, özel okulların payı, öğrenci/öğretmen oranı, mesleki ve teknik eğitim kulvarları arasındaki dağılım gibi çok önemli konularda yaşanan yetersizliklerin bilincindedir.

Demokrat Parti'nin yüce milletimize arzı, tüm bu olumsuzlukların, yetersizliklerin, süratle ve bir "alma mater" (kendi evladı gibi yetiştiren anne) inanç ve özeniyle giderilecekleri sözüdür.

Demokrat Parti olarak, yenilenen Türkiye vizyonumuz çerçevesinde ve odağında "fırsat eşitliği" nin yer alacağı bir "eğitim seferberliği" başlatmak ve bu suretle en değerli varlığımız olan çocuklarımız ve gençlerimizin büyük Atatürk'ün "hayatta en hakiki mürşit ilimdir" sözünün ışığında, akıl ve bilim yolunun yolcuları olmalarını sağlamaya kararlıyız;

Bu cümleden olarak, Demokrat Parti'nin ilk icraatlarından biri, temel düzenlemelere paralel olarak, kişisel gelişim, kavramsal ve analitik düşüncenin başladığı, ilgi alanlarının belirginleştiği "okul öncesi eğitim"i de, "zorunlu temel eğitim" in ayrılmaz bir parçası olarak düzenlemek ve böylece de, kademeli olarak zorunlu temel eğitimi 5-17 yaşlarını kapsayacak şekilde 12 yıla çıkarmak olacaktır.

Demokrat Parti için eğitim, ideolojik düşünce ve amaçların gerçekleştirilmesine yönelik kullanılacak bir araç değil, aksine, küreselleşen dünya gerçeğinde Türkiye'nin varoluş mücadelesinin en etkin, stratejik bir imkânı ve silahıdır.

Demokrat Parti'ye göre eğitim, hiçbir ayrımcı veya kısıtlayıcı uygulama olmaksızın herkesin yetenekleri ölçüsünde bireysel gelişiminin sağlanmasının en etkin ve adil aracıdır ve bu özelliği ile de, toplumsal bütünleşmenin ve dayanışmanın en önemli taşıyıcı sütunlarından biridir.

Demokrat Parti'ye göre, herkesin okul öncesinden yükseköğretime kadar, hiçbir engel ve ayrımcılığa tabi olmadan eğitim alabilmesi, temel bir insan hakkıdır. Bu haktan herkesin eşit olarak yararlanabilmesini teminen devlet, bir taraftan dar gelirli ailelerin çocukları için parasız yatılı okul kapasitesini artırırken, diğer taraftan kredi ve karşılıksız burs imkânlarını, ihtiyacı olan tüm öğrencileri kapsayacak biçimde genişletecektir.

Özellikle özürllülerle ekonomik gücü yeterli olamayan ailelerin çocuklarına yetenekleriyle doğru orantılı bir eğitim imkânı sağlanmasını da, Anayasamızda belirtilen "sosyal devlet" in görevi olarak görüyoruz. Bu cümleden olarak, tüm eğitim kurumlarının hizmet alanlarını, engellilerin de yararlanabilecekleri şekilde düzenlemeleri yanında, okul, eğitim kadrosu, ders araç ve gereçleriyle

ülkenin her köşesinde aynı kalitede eğitim hizmeti sunulmasını da, vazgeçilmez bir hedef olarak değerlendiriyoruz.

Demokrat Parti'nin eğitim modelinde, çocuklarımızın ve gençlerimizin, sadece kendi ülkemizde ve ağırlıklı olarak kamu sektöründe istihdam edilmek üzere yetiştirilmeleri anlayışı terk edilecek, ezberciliğe ve gerçek yaşam ile ilgisi olmayan gereksiz bilgilere son verilecek, çocuklarımızın kişilik, ilgi ve yeteneklerinin farklı olduğu gerçeğinden hareketle onlara kavramsal düşünme ile analiz-sentez yeteneği kazandırmaya yönelik çağdaş bir sistem dâhilinde bilgiye erişme yani "öğrenme" öğretilecektir.

Mevcut milli eğitim sitemimiz, değişime ayak uydurmak bir yana, çocuklarımızın ve gençlerimizin ilgi ve yetenekleriyle yaratıcı kapasitelerini açığa çıkarmak, desteklemek ve geliştirmekten uzaktır. Mevcut milli eğitim düzeninde okul, eğitimin beşiği olmaktan çıkmak üzeredir.

Mevcut milli eğitim sistemimiz, fırsat eşitliği gibi kulağa hoş gelen, gönülleri ferahlatan güzel sözcükler bir yana, eşitsizlikleri derinleştiren, sadece sınırlı sayıda varlıklı kesimlere iyi eğitim imkânı sağlayan bir yapıdadır ve çocuklarımızın özgüvenlerini zedeleyebilecek uygulamalar içermektedir. Bugün varılan noktada, çoktan seçmeli test usulü sınavın vahim sonuçlar doğurabilecek tahribatının da etkisiyle kendini yazılı ve sözlü ifade edemeyen, genel kültür düzeyi çok düşük, analiz-sentez yeteneğinden yoksun nesiller yetiştirilmektedir. Lise diplomalarının değerinin ise, "üniversite giriş sınavı belgesi"ne indirgenmiş olduğu gerçeği de unutulmamalıdır.

Mesleki ve teknik eğitim programlarına devam eden öğrencilerin de aynı sistemde yükseköğretime yönlendirilmeleri, ülkemizde ara kademe insan gücü yetiştirilmesine yönelik programların tercih edilebilirliğine olumsuz etki etmiş ve böylece ara kademe insan gücü ihtiyacımız karşılanamaz hale gelmiştir.

Bu durumun devamı halinde, uygar dünyanın güçlü ve saygın bir üyesi olmak bir yana, büyük Atatürk'ün "çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak hatta onu aşmak" şeklindeki vizyonunu da unutmak zorunda kalarak, dünyanın "ucuz işgücü deposu" olarak kalmaya mahkûm olacağız.

Demokrat Parti, istihdam değeri olmayan mesleki ve teknik eğitim programlarını ayıklayarak, ülkenin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş

gücü ile eğitim programları arasında uyum sağlamayı temel politika olarak benimsemektedir. Bir sonraki adım olarak da mesleki ve teknik eğitimin, ortaöğretim sonrası düzeyde ve çağdaş bilimsel temellere dayalı olarak yapılmasıdır

Demokrat Parti'nin eğitim anlayışının temelinde, "herkesin kendi ana dilini, din ve inancını öğrenme hakkının, temel bir insan hakkı olduğu" düşünce ve değerlendirmesi yatar; Ancak, resmi dil yani eğitim dili Türkçe'dir ve Türkçe olarak kalacaktır.

Demokrat Parti iktidarında, eğitim-istihdam arasındaki gerekli uyum da dikkate alınarak, küresel bilgi ekonomisinin yaygınlaşmasına paralel şekilde, ders kitaplarının yenilenmesi yanında, müfredat içeriklerinde yapılması zorunlu değişikliklere temel oluşturmak üzere, temel fen ve sosyal bilimler alan bilgileriyle yabancı dil ve bilgi teknolojilerine ilişkin ders ve programların ortaöğretimdeki ağırlığının artırılması sağlanacaktır.

Demokrat Parti'nin mesleki eğitime ilişkin nihai hedefi, öncelikli olarak piyasaların ihtiyaçları dikkate alınarak, uluslararası standart ve kalitede meslek erbabı yetiştirmek üzere yeniden yapılandırılacak olan mesleki eğitim sürecine, başta işverenler olmak üzere meslek örgütleri ve sendikalar gibi paydaşları da katmak; giderek, ortaöğretimde mesleki-akademik eğitim ayırımını ortadan kaldırarak, mesleki teknik eğitimi, ağırlıklı olarak yükseköğretim düzeyine çıkarmaktır.

Sanayimizin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara kademe işgücünün yetiştirilmesine yönelik olarak, meslek okulları, yükseköğretim hakkı vermeyen, piyasaların esnekliğine uygun yapıda, programların belirlenmesi ve uygulanmasına paydaşların da katıldığı, eğitimin, ilke olarak okul-sanayi işbirliği ile işbaşında, uygulamalı olarak yapıldığı, mezunlarına, sadece aynı meslekte ve yetenekleri ölçüsünde olmak kaydıyla yükseköğretim imkânı da sunan eğitim birimlerinin kurulması, geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması da, Demokrat Parti'nin öngördüğü önemli bir yeniliktir.

Özel sektörün, daha etkin olarak eğitim alanında yer alması yanında, işveren örgütlerinin kendi mesleki alanlarında iki yada dört yıllık meslek yüksekokulu veya yüksekokul kurmalarının özel araçlarla teşvik edilmesi, entegre mesleki ve teknik eğitim kurumlarının, özellikle organize sanayi bölgeleri gibi, mal ve hizmet üretiminin yoğun olduğu bölgelerde kurulması gibi hususlar, Demokrat Parti'nin önceliklerindedir.

Demokrat Parti'nin bir diğeri önemli yeniliği, yaşam boyu eğitime yönelik uygulamalarında gözlenecektir. Demokrat Parti olarak, yüce milletimizin sürekli eğitimlerine katkı amacıyla mahalli yönetimlerin imkânları yanında, özellikle yaygın eğitimin çeşitlendirilmesi ve kapsamının genişletilmesi ile açık eğitim uygulamalarının yaygınlaştırılması, bu amaca yönelik olarak gerekirse uygun devlet okullarının fiziki mekânlarının da kullanıma açılması suretiyle bu önemli, çağdaş hizmeti sunmakta kararlıyız.

Demokrat Parti, eğitime ilişkin tüm planlamalarında ve faaliyetlerinde, yurtdışında bulunan vatandaşlarımızın ve çocuklarının, milli birlik ve beraberliklerinin sağlanması ile öz benliklerinin muhafazası ve geliştirilmesine yönelik düzenlemeleri de özenle dikkate alacaktır.

Demokrat Parti, ülkemizin geleceği bakımından hayati önemi haiz uygulamalara, fedakâr öğretmenlerimizin eğitimleri, kişisel ve mesleki gelişimleri için hizmet içi eğitimleri ve yaşam standartlarının yükseltilmesi hususları ile birlikte, Milli Eğitim Bakanlığımızın merkez ve taşra teşkilatların da gerekli düzenlemeler ve yenileştirmeler ile başlayacaktır.

1-2 Yükseköğretime Bakışımız

Ülkelerin sosyal, ekonomik ve kültürel gelişmelerine kaynaklık, böylece toplumsal değişime de öncülük eden üniversiteler, eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme ve toplumsal hizmetler gibi işlevleriyle çok önemli bir itici güçtür. Üniversiteler, rekabetin her alana damgasını vurduğu günümüzün küreselleşmiş dünyasında, adeta "bilgi üretim merkezleri, bilgi ekonomisinin beynidir".

Halen Türkiye'de 45'i vakıf, 94'ü devlet olmak üzere, toplam 139 üniversite bulunmaktadır ve bu sayı sürekli olarak artmak zorundadır. Zira yükseköğretimdeki okullaşma oranımız, gelişmiş ülkelerin çok gerisindedir. Ancak, sadece üniversite açmak yeterli değildir. Bu ilim-irfan yuvalarını, kapılarında "üniversite" yazan "yüksek lise" olmaktan da kurtarmak lazımdır.

Demokrat Parti, yarınlarımızın güvencesi olan gençlerimizin, çağdaş gelişmelere ayak uydurabilecek şekilde organize olmuş, yapılanmış çağdaş üniversitelerde, dünya ölçeğinde oyunun kurallarına hâkim, bu kuralları uygulayarak oyun oynayabilme kapasitesine sahip beyinler olarak eğitilebilmelerini sağlamak amacıyla geliyor.

Küreselleşme sürecinin doğal bir sonucu da, dünyada, yükseköğretimin giderek küresel bir faaliyet haline gelmesidir; Bu süreçte, akademik değerlendirme, diploma denkliği, kalite kontrolü, akreditasyon, yaşam boyu eğitim, yeniden eğitim, tam gerektiği zaman eğitim gibi kavramlar, eğitim dünyasının gündeminde ön sıralarda yer almaktadır.

Demokrat Parti olarak, yükseköğretime ilişkin tüm çalışmalarımızı, Avrupa yükseköğretim sistemleri arasındaki farklı uygulamalara son vererek, olabildiğince birbiriyle uyumlu, yeknesak bir yükseköğretim sistemine geçilmesi yanında, ortak bir Avrupalı bilinci ve kültürünün yaratılması ve üniversiteler arasında işbirliği yoluyla bilim ve teknolojide rekabet gücünün geliştirilmesi gibi amaçlarla, Haziran 1999'da başlatılan ve ana faaliyet alanları, "diploma ve derecelerin tanınması, kalite güvencesi, yükseköğretim yeterlikler çerçevesi, öğrenci katılımı ve sosyal boyut" olarak belirlenen, Bologna Süreci'ne özel bir önem ve dikkat atfederek sürdürüyoruz..

Bu süreçlerde ele alınan veya karara bağlanan "Avrupa kredi transfer sistemi, diploma eki, yükseköğretimde kalite güvencesinin sağlanmasına yönelik işbirliği, öğrencilerin sürece aktif katılımları, yaşam boyu eğitimin geliştirilmesi ve Avrupa' da sınırlar ötesi eğitim imkânlarının sağlanması" gibi konuları da özenle değerlendiriyoruz

Demokrat Parti iktidarında üniversitelerimiz, özgün bilgiyi üreten, işleyen, değerlendirerek sadece ülkemizin değil, tüm insanlığın yararına sunan, bunun için de öncelikle fikirlerin özgürce geliştiği, insan sermayesinin, insan aklının, insanın fark yaratma güdüsünün ön plana çıkarıldığı, insan beyninin düşünce odaklı çalışmasının teşvik edildiği, öğrencisi, öğretmeni ve çalışanıyla mensubu olmaktan onur duyulan yükseköğretim kurumları haline getirilecektir.

Demokrat Parti, üniversitelerimizi, lider kişilikli, girişimci, evrensel değerlere açık, çağdaş, analitik düşünceye ve kavramsal beceriye sahip, özgüveni yüksek, demokrat, laik ve Türkiye Cumhuriyeti'nin bölünmez bütünlüğünü savunan gençlerin rahat edebilecekleri bir ilim-irfan yuvalarına dönüştürecektir.

Demokrat Parti, üniversitelerimizi, ülkemizin geleceğinin şekillenmesine yönelik en etken ve belirleyici kurumlardan biri olarak görmektedir ve yükseköğretim sistemimizi, dünyanın sayılı

üniversite ve yüksek okulları ile rekabet edebilecek seviyeye getirebilmek amacı ile yeniden yapılandırmaya hazırdır.

Demokrat Parti iktidarında üniversitelerimiz, mezun olan öğrencilerine en az bir yabancı dil öğreten, bilgisayar okuryazarı olmalarını sağlayan, mesleki alanda verilen derinliğe paralel olarak, ihtiyaç halinde yeni mesleklere de adapte olabilmeleri için en az bir başka alanda da genişlik verilmesi yanında, ekip çalışması yapabilme fonksiyonunu da kazandırabilen, çağdaş bilim yuvaları olacaktır.

Demokrat Parti'nin yeniden yapılandıracağı yükseköğretimin önde gelen amacı, "lisan bilen, bilgisayar kullanan, olayları global ölçekte değerlendirebilen, ya da olaylara hem makro, hem de mikro açılardan bakabilen, süratli ve verimli çalışmanın metodolojisine vakıf, bilimsel bilgiyi ekonomik değere dönüştürebilecek donanıma sahip, sistemin, hızını ve bilgisini sürekli artırıp yenileyerek geliştiremeyeceğini eleyeceğinin bilincinde öğrenciler yetiştirip, sadece Türkiye'ye değil, dünya piyasalarına sunabilmek olacaktır.

Demokrat Parti'nin amacı, uluslararası düzeyde eğitim-öğretim ve araştırma-geliştirme faaliyetleri sürdürülecek üniversite gençliğinde, kişisel ilgi, istek ve yetenekler de dikkate alınarak "bilgi ve öğrenme açlığı" yaratmak ve böylece kendilerini, okuyan, öğrenen, düşünen, tartışan, sorgulayan, kişisel sorumluluk duygusuyla araştırma, geliştirme ve sorun çözme yeteneği gelişmiş, yeni fikirlere açık, kültürel değerlere önem veren, gerektiğinde demokratik tavırlar sergileyebilen, beceri düzeyi yüksek insanlar olarak topluma kazandırmaktır.

Demokrat Parti olarak atılım yapma arzusuyla dolu, çıkış arayan, fırsat penceresi kollayan gençleri, kendileriyle çevreleriyle ve tüm dünya ile barışık, olaylara geniş bir açıdan bakabilen, yeni eğilimleri iyi kavramış, inisiyatif alabilen, liderlik ve sorun çözebilme yetenekleri gelişmiş insanlar olarak yetiştirecektir.

Demokrat Parti, yükseköğretime ilişkin olarak, ilgili ve gerekli paydaşları da katarak, dünyadaki son gelişmeler paralelinde ülkemizin ihtiyaç imkân ve koşullarına uygun, Anayasa'mızın 1. 2. ve 3. maddelerinde yer alan "Cumhuriyetimizin temel ilkeleri" ile Atatürk Devrimleri'nin ateşleyici gücünü oluşturan "akıl ve bilimin üstünlüğü" ışığında, bir "yükseköğretim stratejisi" hazırlamak ve devamında "yükseköğretim reformu" yaparak işe başlayacaktır.

Demokrat Parti, sosyo-ekonomik politikalar bağlamında ele aldığı

ve yeniden yapılandıracağı üniversitelerin, yükseköğretimin yarı kamusal özelliği de dikkate alınarak, devlet, öğretim üyeleri, öğrenci birlikleri ve piyasa temsilcileri başta olmak üzere, diğer paydaşlar arasında kurulacak bir denge çerçevesinde yönetilmelerini teminen, ihtiyaç duyulacak düzenlemelerle 2547 Sayılı Yüksek Öğretim Yasası'nda gerekli değişiklikleri yapacaktır.

YÖK Yasası'nda yapılacak değişiklikler çerçevesinde, Yükseköğretim Kurulu'nun bileşimi ile ÖSS sınavı ve rektör seçimleri başta olmak üzere, yükseköğretimin idari yapısında köklü değişiklikler yapılacak ve YÖK, ağırlıklı olarak bir planlama, koordinasyon ve denetleme kurumu olarak görev yapacak, özellikle akademik işler ve kararlara ilişkin olarak "Üniversitelerarası Kurul" un görev ve yetkileri artırılabilecektir.

Demokrat Parti, yükseköğretim politikalarını, üniversitelerin, eğitim- öğretim ve AR-GE faaliyetlerinin doğrudan sonucu olarak, ülkenin rekabet gücünü, yani geleceğini belirleyen, başka bir ifadeyle "ülke geleceğinin yol haritasının çizildiği" en önemli odaklardan biri olmaları nedeniyle de, ağır, toplumsal sorumluluk altında bulduklarının bilincindedir.

"Üniversite Özerkliği" ve "Akademik Hürriyet" kavramlarına özel önem veren Demokrat Parti, özerkliğe ilişkin olarak, eğitim-öğretim, araştırma- geliştirme faaliyetlerinin olmazsa olmazı olan özgürlük ve hoşgörü ile toplumsal sorumluluk ve mali kaynak sağlamaktan kaynaklanan "Denetim Hakkı" arasındaki hassas dengeyi kuracak; "Akademik Hürriyet" derken de, bilimsellik ve ülke kanunlarının dışında hiçbir kısıtlamaya izin vermeyecektir.

Demokrat Parti'nin hedefi, Türk üniversite sisteminin aşırı merkezîyetçi yapısını değiştirerek, "kendi kriterlerini belirleyebilen üniversite" modeline geçmektir.

Demokrat Parti'nin "demokrat" sıfatına yakışır biçimde, üniversiteler, idari ve mali konularda karar alıp uygulayabilme yetkileri ile donatılacaklardır.

Demokrat Parti'nin, yükseköğretimin finansmanı ve kaynak tahsisine ilişkin nihai hedefi, çıktı bazlı performans dayalı kamu finansmanı temelinde, havuz bütçe anlayışı içinde, kalemler arasında serbestçe geçişlerin yapılabileceği" tam esnekliktir.

Demokrat Parti'nin gerçekleştireceği yükseköğretim reformunun temel ilkeleri:

- Çağdaş dünyanın benimsediği üniversite kavramı çerçevesine ifadesini ve anlamını bulan, etkinlik, etkililik, katılımcılık, şeffaflık, etkili bir iç ve dış iletişim mekanizmasının kurulması, kalite, kalite güvencesi, sürdürülebilirlik, hesap verebilirlik, gibi çağdaş yönetim kavramları ön plana çıkarılacaktır.
- Üniversitelerin, birbirinin tıpa tıp aynısı olmalarının yerine, kalite ve verilen hizmet özellikleri bozulmadan, farklı misyonlar üstlenerek, işbölümü anlayışı içinde faaliyet göstermeleri teşvik edilecektir.
- Yükseköğretim, toplumun ihtiyaçlarına göre yönlendirilecek, eğitim-istihdam ilişkisi mutlaka kurulacak ve üniversite mezunlarının, problem çözebilme, takım çalışması, iş disiplini, yaratıcı olma gibi özellikleri eğitim ve insan gücü planlamalarında dikkate alınacaktır.
- Vakıf üniversiteleri teşvik edilecek, özel sektörün payı artırılacak, kurum dışı kurullar ve üniversite dışı paydaşların da, yönetime katkı ve destek sunmaları sağlanacaktır.
- Üniversitelerin, kaynak yaratarak bu kaynağı bizzat kullanabilmelerinin önündeki tüm engeller kaldırılacak, kendi gider bütçelerini yapabilmeleri temin edilecek, akademik performansa bağlı ek ücret takdir edebilmeleri ve öğrencilerini desteklemek amacıyla burs fonu oluşturabilmeleri imkânı getirilecektir.

Demokrat Parti, yükseköğretim reformunu, hızlı ve istikrarlı kalkınmanın temelinde aklın doğru kullanılmasının yattığı gerçeğinden hareketle beşeri sermayenin nitelikli insan kaynağına dönüştürülmesi zarureti çerçevesinde, üniversitelerin, rekabetçi bilgi tabanlı güç olabilmek hedefinin odak noktasında yer aldıklarını da dikkate alarak, "ciddi bir gelecek tasarımı" olarak ele alıyor, değerlendiriyor ve planlıyor.

Demokrat Parti için eğitim, en önemli milli önceliktir.

2- Çocuk Politikamız

Demokrat Parti olarak özel bir "Çocuk ve Genç Stratejisi" geliştireceğiz. Bu stratejimiz eğitim, sağlık, sosyal hizmetler ve sosyal koruma hizmetlerinin bu yönde koordinesi üzerine oturmaktadır. Çocuk ve Genç Stratejisi kapsamında hiçbir çocuğun maddi yetersizlik nedeniyle eğitim hakkından yoksun bırakılmayacağı hedefinden hareket ederek, okumak isteyen bütün çocukların

eğitim giderleri kurulacak Çocuk Fonundan karşılanacaktır. Çocukların düşüncelerini sözlü veya yazılı olarak ifade edebilmelerini sağlayabilmek amacıyla gerekli ortam sağlanacaktır. Çocuk haklarıyla ilgili okul yöneticilerine eğitim verilecek, bilinçlenmeleri sağlanacaktır.

Okullarda ve Belediyelerde 24 saat görev yapan aile danışma meclisleri kurularak uzman kişiler aileyle ilgili her türlü konuda sorunları çözmekle görevli olacaklardır. Belediyeler ve okullar tarafından Anne-baba evliliğe hazırlık, çocuk yetiştirme okulları açılacaktır. Özellikle aile içi şiddetin yoğun olduğu bölgelerde bu eğitimlere katılım zorunlu tutulacaktır. Çocuk hastaneleri kurulacaktır. Çocuk Hakları İhlallerini tespiti için Emniyet bünyesinde Çocuk Komiserliği Birimi kurulacaktır.

Çocuk İstismarı ve İhmali Sorunları

Demokrat Parti, her platformda çocuk haklarının savunucusu ve Çocuk Hakları Sözleşmesinin uygulayıcısı olacaktır. Başta çocuk pornografisi, çocuk fuhuşu ve ticareti olmak üzere cinsel sömürünün her türü ile mücadele için tüm tedbirler alınacaktır. Okullara cinsellik eğitimi dersi koyulacaktır. Bu yapılırken çocuk hakları kadar ebeveynlerin, vasilerin ya da yasal olarak çocuğa bakmakla yükümlü diğer kişilerin hakları da göz önünde tutulacak, insan hakları ve bireyin onuruna saygı ve kadın-erkek eşitliği özellikle vurgulanacaktır.

Öğretim programları kapsamında çocuk ve gençlerin karşı karşıya kalabilecekleri sömürü, cinsel istismar ve insan ticareti riskleri ile kendilerini bunlara karşı koruma yolları hakkında bilgi verilmesi sağlanacak, bu bilgi, eğitim sistemi dışında kalan gençlere ve ebeveynlere de yayılacaktır.

Kız ve erkek öğrencilere, basmakalıp cinsiyet rollerinden kaçınan bir eğitim sunulması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Bunun için bütün öğretmenlerin ve eğitim alanında çalışan diğer kişilerin, öğretim programlarına cinsiyet boyutunu katacak şekilde eğitilmelerini sağlanacaktır.

Çocuğa yönelik cinsel istismar suçunu işleyenlere ağır cezalar verilecektir.

Aile içi sorunlarla ilgili olarak her aile Çocuk Aile Mahkemesi'ne bağlı olacaktır. Ailenin bağlı olduğu Çocuk Aile Mahkemesi anne,

baba ve çocukla ilgili bütün sorunları çözecektir. Çocuk Aile Mahkemeleri'nin çalışma esasları, sayıları, görev ve yetkileri anne, baba, çocuk ve kardeşler arasındaki bütün sorunları çözmeye yönelik kapsamlı şekilde düzenlenecektir.

Önceliğimiz, Sokak Çocukları

Çocukların sokağa itilmesinin temel nedenleriyle mücadele edilerek, sokak çocuklarının sayılarının artması önlenmelidir. Bu sayının giderek artmasının nedenlerin başında; hızlı nüfus artışı, göç, parçalanmış aile, ailelerin eğitimsizliği ve parasızlık gelmektedir. Sokağa düşmüş ya da düşme tehlikesi taşıyan çocuklara ulaşmak için devletin sosyal hizmet birimleri olan Çocuk Esirgeme Kurumu, Emniyet Müdürlüğüne bağlı çocuk şubeleri, sivil toplum örgütleri ile yerel yönetimlerin kendi aralarındaki iletişimi etkin bir hale getirilecektir.

Öncelikle sokak çocuklarıyla mücadele için Çocuk Esirgeme Kurumundan ayrı "Sokak Çocuklarıyla Mücadele Kurumu" (SÇMK) kurularak, il ve ilçe bazında örgütlenme gerçekleştirilecektir. SÇMK çalışanları çocuk psikolojisi alanında uzmanlık eğitimi almış psikolog ve psikiyatlardan olacaktır.

Sokak Çocukların uyuşturucu ve alkol tedavisi görmeleri sağlanacaktır. Tedavinin yanında eğitim de alabilmeleri için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Aile-eğitim kurumu ve öğretmenler-uzmanların bir araya gelerek koordineli çalışma yapmaları sağlanacaktır. Çocuğuna yeterince sahip çıkmayan ailelere caydırıcı cezalar verilecektir.

Sokak çocuklarının spor, resim, müzik vs sanat dallarında hobi edinmeleri teşvik edilecek, bu amaçla kurslar düzenlenecektir. Sokak çocuklarının eski çevrelerinden kopartılmaları ve gerekirse başka bir ile gönderilmesi için gerekli tedbirler alınacaktır. Çocukların gece 21.00'den sonra sokaklarda, kahvehane vb yerlerde dolaşmaları ve 15 yaşından küçük çocukların seyahat etmeleri yasaklanacaktır. Ekonomik nedenlerle çocuk sokağa itilmişse aileye gerekli maddi yardım yapılacaktır.

Çocuğun sokaktan kurtarılması için gerekli çabayı göstermeyen okul yöneticileri ve ailelere yaptırım uygulanacaktır. Şiddet nedeniyle çocuk sokağa itilmişse çocuğun velayeti alınarak şiddet uygulayan ve buna göz yuman kişilere ağır cezalar verilecektir.

15 yaşın altındaki çocuk suç işlemişse çocukla birlikte velayet hakkını elinde bulunduran anne ve baba da yargılanacaktır.

Sömürülen Çocukları Kurtaracağız

Çocukların çalışması yasaklanacak, bu yasağın ihlali halinde sorumlu tarafa ağır cezalar uygulanacaktır. Çocuğunu çalıştıran ailelere de ceza verilecektir. Bu çocukların ailelerine maddi katkıda bulunacaklardır.

Çocukların çalıştırılmasına meşruluk kazandıran Anayasa'nın "çocuklar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar" hükmü (m.50) kaldırılacaktır.

3- Gençlik Politikalarımız

Türkiye nüfusunun üçte ikisi gençtir. Bu yönüyle Avrasya coğrafyasının en dinamik nüfusuna sahiptir. Bölgemizde hiçbir ülkeye nasip olmayan böylesine büyük bir potansiyele rağmen Türkiye, gençliğini istenilen düzeyde eğitememekte, istihdama yöneltememekte ve gençliğin dinamizmini ülkenin süratle kalkınması için güçlü bir unsur olarak kullanamamaktadır.

Atatürk'ün Cumhuriyeti emanet ettiği gençliğin içinde bulunduğu olumsuz durumun düzeltilmesi ve bu büyük potansiyelin ülke kalkınmasına ve toplumsal barışa katkı sağlayacak biçimde yönlendirilmesi Demokrat Parti'nin ana görevlerindedir.

Türkiye'nin elindeki en büyük zenginlik olan gençliğin korunabilmesi ve değerlendirilebilmesi için tespit edilen temel politikaların başarılı bir biçimde uygulanabilmesi için bir Gençlik Bakanlığı kurulacaktır. Bugüne kadar sürekli bir biçimde diğer bazı konularla birlikte anılan bu Bakanlık, Demokrat Parti iktidarında tamamen gençlik konularından sorumlu olacaktır.

Ancak, gençliğin sorunlarının giderilmesi ve önceliklerinin temin edilmesi, sadece bu konulardan sorumlu bir Bakanlığın kurulması ile gerçekleştirilemez.

Genç nüfusumuzun sivil toplum örgütleri yoluyla toplumsal hayata katkı sağlamasının, kendilerini ilgilendiren kararların alınmasına doğrudan katılımının tesis edilmesinin gerekliliğine inanıyoruz. Türkiye'de tam demokrasiye geçilmesi, gençliğin demokratik karar süreçlerine aktif katkısının önünün açılmasıyla mümkün olacaktır.

Kentli ve kırsalda yaşayan gençlerimiz arasındaki yaşam kalitesi farklılıklarını ortadan kaldırmak amacı doğrultusunda kırsal alanda da, birkaç köye hizmet edecek şekilde gençlik merkezleri kuracağız.

Demokrat Parti olarak, kentlerde, beldelerde ve köylerde yaşayan gençlerimiz arasındaki hizmete ulaşabilme adaletsizliğini ortadan kaldıracacağız.

Her gencimizi mutlaka en az bir yabancı dili öğrenebileceği şartlara kavuşturacağız.

4- Sosyal Güvenlik ve İnsanımız

Günümüzde önemi daha çok anlaşılan sosyal güvenlik ekonomiden sağlığa, istihdamdan gelir dağılımına kadar hemen her alanda etkisini göstermektedir.

Demokrat Parti olarak sosyal güvenlik sistemimizde tüm sorunların ortadan kaldırılmasına yönelik çalışmalar yapmak hedefimizdir.

Demokrat Parti olarak emekliler, dul ve yetimlere sağlanan hakların iyileştirilmesi ve geliştirilmesi önceliğimiz olacaktır.

Demokrat Parti olarak kadın, gençler, ilk defa işe girecekler, uzun süreli işsizler, düşük vasıflı, yaşlı ve özürllüer gibi grupların istihdamlarının arttırılmasına yönelik vergi ve sosyal güvenlik düzenlemeleri gözden geçirilecektir.

Demokrat Parti olarak düşük ücretli ve niteliği az işlerde çalışanlar ile tarımsal işlerde çalışıp gelir düzeyi düşük olanlara yönelik asgari bir gelir garanti eden sosyal sigorta programları uygulamaya konulacaktır.

Demokrat Parti olarak henüz istenilen düzeye ulaşamamış olan bireysel emeklilik sistemi tamamlayıcı sigorta olarak özendirilecek ve geliştirilecektir.

Demokrat Parti olarak sağlık sigortası uygulamaları sağlık tesislerine erişilebilir, koruyucu sağlık politikalarını teşvik edici, fayda/maliyet analizlerine dayalı fiyatlandırma politikasını esas alacaktır.

Sonuç olarak Demokrat Parti, sosyal güvenlik uygulamalarından tüm vatandaşların eşit ve adil olarak hizmetlere kolay ve sorunsuz ulaşabilmesi için gerekli düzenlemeler yapacaktır.

Engellilerimize Sahip Çıkacağız

Demokrat Parti, engellilerimizin ve engelli bireylere sahip olan ailelerimizin eksik kalan hak ve özgürlüklerini yerine getirmek için her türlü tedbir ve önlemleri ele alıp; bugüne kadar yapılan sağlık, eğitim, istihdam ve çevre hizmetleriyle ilgili çıkan tüm yönetmelikleri yeniden yapılandıracak ve engelli vatandaşlarımıza pozitif ayrımcılık uygulayacaktır.

Demokrat Parti olarak hedefimiz, engelsiz bir Türkiye için fırsatların eşit dağıtıldığı bir düzen kurmak olacaktır.

5- Çalışma Hayatı ve İnsanımız

Demokrat Parti, demokrasimizin temel unsurlarından biri olarak gördüğü sendikalarımızı, modern dünyada kabul edilebilir standartlara ulaşması amacıyla, grev hakkı da dâhil olmak üzere, ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) anlaşmaları çerçevesinde yeniden ele alınmaları ve haklarının teslimini sağlayıp, çalışanların sendikalaşması önündeki tüm engelleri kaldıracaktır.

6- Kadın

Cinsiyet eşitsizliği toplumsal yaşamın her alanında varlığını sürdürmektedir. İki cins arasında eşitliği sağlayacak politikalar sadece kadınların değil tüm toplumun yararına. DP, cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırmak ve kadınların insan haklarından, temel hak ve özgürlüklerden eksiksiz olarak yararlanabilmesi için kaynaklara ve karar alma mekanizmalarına erişim başta olmak üzere, tüm alanlarda reform niteliğinde değişiklikler yapacaktır.

Demokrat Parti, Atatürk ilkeleri doğrultusunda, kadınların eşit yurttaş, eşit birey olma mücadelesinde yanında olmaktan öte kadının toplumdaki statüsünün en üst noktaya gelmesi için yeni bir toplum ve yeni bir siyaset anlayışının gelişmesinde öncü olacaktır.

Kadın-Erkek Eşitliği Konusunda Temel İlkelerimiz

- DP; kadın-erkek eşitliği konusuna hak temelli yaklaşır.
- Kadınların problemlerini bütünlükçü bakış açısıyla ele alır.
- Kadın-erkek eşitliği konusu tüm politika alanlarının ana eksenini oluşturur. Toplumdaki farklı kadınlık hallerinin ve bunların

yarattığı farklı sorunları göz önünde bulundurur ve kadın-erkek eşitliği politikalarını farklılıkları gözetererek oluşturur.

- Eşit muamele yerine sonuçlarda eşitlik ilkesini benimser. Herkese aynı şekilde muamele etmek yerine, herkesin sonuçta eşit olabilmesi için politikalar ve önlemler şekillendirir.
- Katılımcılık ilkesine dayalı ve insan temelli bir anlayışı kabul eder.
- Bu doğrultuda sivil toplum örgütlerini en yakın ortakları olarak görür. Politikalarını, sivil toplum kuruluşlarından gelen talepler doğrultusunda ve sivil toplum kuruluşlarıyla yakın bir işbirliği içinde geliştirmeyi hedefler.

İş Yaşamı ve Aile Sorumluluklarının Uzlaştırılması

DP, çocuk bakım hizmetleri/erken çocukluk eğitimini hem Çocuk Hakları hem de Kadın Hakları çerçevesinde öncelikli hedef olarak ele almaktadır.

Çocuk bakım hizmetleri konusunda çok taraflı bir model uygulayacaktır: (DİYSE Modeli: Devlet, İşveren, Yerel Yönetim, Sendika, Ebeveyn)

İlgili mevzuatta, işyerinde çocuk bakım hizmetlerinin açılması için işçi sayısını 'kadın işçi' üzerinden değil 'çalışan' sayısı üzerinden düzenleyecektir.

Güvenceli esnek çalışma için gerekli mevzuat değişikliklerini yapacaktır.

Ebeveyn iznini yasalacaktır.

Mevzuatın Ayrımcı Maddelerden Arındırılması

Medeni Kanun, Ceza Kanunu, İş Kanunu, Nüfus Planlaması Kanunu, Ailenin Korunmasına Dair Kanun başta olmak üzere tüm yasal düzenlemeleri kadın kuruluşlarının taleplerini göz önünde bulundurarak toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle gerçekleştirecektir.

Eşitlik Çerçeve Yasası

Uzun yıllardır kadın kuruluşlarının gündeminde olan, Avrupa Birliği uyum sürecinin de bir parçası olarak ele alınması gereken

Eşitlik Çerçeve Yasası, kadınların katılımıyla hazırlayacak ve yasallaşmasını sağlayacaktır.

Bütçeleme yaparken toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetecektir.

Kadınların İstihdama Katılımı

DP, yeni istihdam alanları yaratacak istihdam stratejileri oluşturacaktır ve kadın-erkek eşitliği yaklaşımı tüm istihdam politikalarına dahil edecektir.

Hayat boyu eğitimi, istihdam piyasasının ayrılmaz bir parçası haline getirecek ve kadınların hayat boyu eğitim imkânlarından eşit biçimde yararlanmasını garanti altına alacaktır.

İş Kanunu'nu ve ilgili tüm yasal düzenlemeleri toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle gözden geçirecek ve gerekli değişiklikleri yapacaktır.

DİYSE Modeli ve Mahalle Kreşleri ile, kadın istihdamının önündeki en büyük engellerden biri olan çocuk bakımının kamu hizmeti olarak sunulmasını sağlayacaktır.

Kız Çocuklarının Eğitimi

Kız çocuklarının eğitime erişimi problemi sadece kayıt aşamasını değil, eğitime erişimin üç boyutunu -kayıt, okula devam, mezuniyet- ele alan politika ve uygulamalarla çözülebilir.

Demokrat Parti;

Eğitime ayrılan kamu kaynağını artıracaktır.

İller aleyhine oluşacak dezavantajları irdelenecek ve özellikle okullaşma oranı düşük olan illerde altyapı eksikliklerinin tamamlanması için gerekli ödenek devlet bütçesine dahil edecektir.

Mevcut kurumsal ve insan kaynakları kapasitesi güçlendirecektir.

Okullaşma oranlarını artırmak üzere planlanacak politika ve uygulamalarda toplumsal cinsiyet eşitliği gözetilecektir.

Kız çocuklarının okullaşma durumunu analiz edebilmek için bir izleme mekanizması oluşturacaktır. Kız çocuklarının nüfusa kaydedilmesini sağlayacaktır. Okul öncesi parasız eğitimi, eşitlik ilkesi çerçevesinde yaygınlaştıracaktır.

Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesi

Demokrat Parti, kadına karşı şiddetin önlenmesinin bütünlükçü bir yaklaşım gerektirdiğine inanır. Kadına karşı şiddetle mücadele konusunu bir devlet politikası haline getirecektir. Bu doğrultuda kurumsal, yasal ve mali önlemler bütünsel bir yaklaşımla gerçekleştirilecektir.

Başta Ailenin Korunmasına Dair Kanun ve Türk Ceza Kanunu olmak üzere ilgili mevzuattaki sorunlu düzenlemeleri değiştirecek ve yaptırımların caydırıcılığını arttıracaktır.

Türk Ceza Kanunu'nda töre cinayetleri konusunda mevcut olan hükmü tüm namus cinayetlerini kapsayacak biçimde genişletecektir.

Belediyeler Kanunu'nun, nüfusu 50.000'den fazla olan yerlerde yerel yönetimlere sığınak açma zorunluluğu getiren maddesinin uygulanmasını garanti altına alacak yasal düzenlemeleri gerçekleştirecektir.

DP'nin, kadına karşı şiddetin önlenmesi konusunda hem yasal hem kurumsal öneriler içeren "Kadına Karşı Şiddetle Mücadele Eylem Planı", bu konuda uzun yıllardır çalışan ve büyük bir deneyime sahip olan kadın kuruluşlarıyla işbirliği içinde uygulanacaktır.

Sığınma evlerinin ve kadınların şiddete uğradıklarında başvurabilecekleri, bilgi ve destek alabilecekleri kamuya ait merkezlerin sayısını arttıracaktır.

Kadına karşı şiddete ilişkin istatistik ve veri tabanı oluşturacaktır.

Kadınların Siyasal Katılımı

Kadınların siyasal katılımı, sadece kadınların yaşadığı sorunların çözümü için değil, ülkemizin demokratikleşmesi için de olmazsa olmaz bir önkoşuldur. Ancak, demokrasiyi ayakta tutan dayanaklardan katılım ve temsil, Türkiye'de kadınlar açısından kriz içindedir.

Demokrat Parti;

Siyasi Partiler ve Seçim Kanunu'nda kadın-erkek eşitliğini ön

plana çıkararak, kadın sivil toplum kuruluşlarının hazırladığı öneri çerçevesinde, gerekli değişiklikleri gerçekleştirecektir.

Kadınların siyasal katılımının ve temsilinin garantiye alınması ve bu yönde algı ve uygulama değişikliği yaratmak amacıyla cinsiyet kotası dahil olmak üzere geçici özel önlemlerin uygulanmasının yolunu açmanın yanı sıra tam eşitliği sağlamak için birçok ülkede uygulamaya koyulmuş olan Parite yasasının düzenlenmesi çalışmalarını başlatacaktır.

Kadınların Sağlık ve Üreme Sağlığı Hakkı

Demokrat Parti için, Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımı çerçevesinde, sağlık "sadece hastalık ve sakatlığın olmaması değil; fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden tam bir iyilik halidir". Demokrat Parti'nin sağlık hakkı konusundaki görüşü, kadınların ve erkeklerin sağlık hizmetlerinden eşit yararlanmasının ötesinde, kadın sağlığını etkileyen toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığın ve sosyo-ekonomik koşulların da göz önüne alınmasını içerir.

Demokrat Parti;

Kadınların sağlık hizmetleri ve destekleyici hizmetlere erişimini artıracaktır. Hamile ve loğusa kadınların işten atılmaya karşı korunmalarını sadece 30 ve üstü işçi çalıştıran işyerlerinde değil, tüm işyerlerinde güvence altına alacaktır. Hamile ve lohusa kadınlara karşı işverenin haksız fesih uygulaması durumlarında verilen cezaların caydırıcılığını artıracaktır.

Tüm yeni doğan bebeklerin yaşama sağlıklı başlamasını, sunulacak olan hizmetler aracılığıyla güvence altına alacaktır.

Çevresel Sürdürülebilirlik

İklim değişikliği Demokrat Parti'nin en önemli gündem maddelerinden biridir. İklim değişikliğinin kadınları ve erkekleri farklı etkilediği bir gerçektir. Demokrat Parti, iklim değişikliği konusunun toplumsal cinsiyet boyutu olduğunu göz önünde tutar.

Demokrat Parti;

İklim değişikliği ve felaket riskini azaltma konusunda uygulamaya koyacağı tüm politika ve önlemlerin toplumsal cinsiyete duyarlı olmasını garanti altına alacaktır.

Kadınların, iklim değişikliğine ilişkin karar alma süreçlerine katılımını sağlayacaktır.

Demokrat Parti'nin Temel Hedefi, Bütün Türkiye'nin İnsanca Yaşamasıdır.

7- Kültür ve Sanat

Demokrat Parti'nin sanat politikası; kültürel zenginliklerimize ve tarihimize sahip çıkarak, Atatürk devrimlerinin ışığında daha çağdaş, daha modern bir sanat yapısı oluşturmaktır.

Demokrat Parti; yerel yönetimleri, sivil toplum örgütlerini ve özel sektörü kendi yörelerindeki kültür ve sanat eserlerine sahip çıkmalarını özendirecek ve teşvikler verecektir.

8- Kent ve Çevre

Demokrat Parti'nin kentleşme politikası; ekonomik kalkınma, çevresel koruma ve toplumsal refah unsurlarıyla hep birarada bir kent gelişimini temel alır.

Demokrat Parti iktidarında kentlerimizde ulaşım sorunları "motorlu taşıt odaklı" değil "insan" odaklı bir anlayışla çözülecektir.

İklim Değişikliği

Demokrat Parti, küresel bir sorun olan iklim değişikliği ile mücadelede "ortak ancak farklılaştırılmış sorumluluk ilkesi"ni esas alır.

Demokrat Parti, 2020 yılına kadar Türkiye'nin hiçbir değişiklik yapılmadığı takdirde tahmin edilen emisyon seviyesinin % 20 düşürülmesini taahhüt eder. Bunun için bir emisyon üst sınırı ve ticareti sistemine geçilmesi sağlanacak ve zaman içinde Türkiye'nin de AB'nin Emisyon Ticareti Sistemine entegrasyonu temin edilecektir. Böylelikle emisyon sınırlamalarına uyum için gerekli bir finansman yöntemi de hayata geçirilmiş olacaktır.

Demokrat Parti iktidarında,"Yeşil Türkiye Fonu" kurularak, Türk ekonomisinin daha düşük karbonlu sürdürülebilir kalkınmayı destekleyen iş modellerine geçişine kamu desteği sağlanacaktır.

Demokrat Parti iktidarında yerli sanayimizin rekabet gücünü kaybetmesini engellemek için emisyon kısıtlamaları ve emisyon ticareti sistemine paralel olarak, emisyonlarını kısıtlamayan ülke-

lerden yapılan ithalattan bir "karbon vergisi" alınması uygulamasını hayata geçirilecektir.

Demokrat Parti, emisyon ticareti sisteminin hukuki, kurumsal ve ekonomik altyapısını kuracaktır.

9- Spor

Demokrat Parti iktidarında spor teşkilatı, ilgili bakanlığa bağlı müsteşarlık şeklinde yapılandırılacak, spor tesisler, izcilik ve okul sporları genel müdürlüğü halinde yeniden örgütlenecektir.

Demokrat Parti, temel spor dalı kabul edilen atletizmin ilköğretimden itibaren okullarda yaygınlaştırılmasını sağlayacaktır.

Demokrat Parti iktidarında orta öğretimden başlayarak, yükseköğretim de dahil olmak üzere yerel, bölgesel ve ulusal ligler kurulacaktır.

Demokrat Parti iktidarında milli sporcularımızın ve antrenörlerimizin katılımıyla "İstisare Konseyi" kurulacak ve spor politikalarının oluşturulmasında ve uygulanmasında Konseyin bilgi ve tecrübesinden faydalanılacaktır.

Ülkemizin Stratejik Özelliğini, Barış ve İstikrar İçin Kullanacağız

Demokrat Parti, akıllı güç araçlarına dayanarak Balkanlar'dan Orta Asya'ya, Kafkasya'dan Orta Doğu'ya uzanan bölgede istikrar ve kalkınmanın sağlanması için Türkiye'nin etkin rol alması kararlılığındadır.

Dünya ile Entegrasyon ve Küresel Vizyon

Türkiye, dış politikasını milli çıkarları ve evrensel insanlık değerlerini esas alarak, bölgesinde ve dünyada barışın, istikrarın ve işbirliği içinde kalkınmanın yaşama geçirilmesi ilkesi temelinde oluşturan ve uygulayan önemli bir bölgesel güçtür. Türkiye aynı zamanda Batı Dünyası içinde yer alan ve eşit bir parçası olduğu Batılı kurum ve kuruluşlarıyla birlikte hareket eden ve bu özelliğiyle de farklı medeniyetler arasında sağlam bir ilişki ve işbirliği imkânını yaşama geçiren bir devlettir.

Demokrat Parti, Türkiye'nin dış politika alanındaki bu tarihsel nitelik ve kararlılığının takipçisi olacaktır.

Şüphesiz Soğuk Savaş'ın sona ermesi Türkiye'nin bu özelliğini daha da önemli hale getirmiştir. Soğuk Savaş sonrası dönem dünya siyaseti, istikrarsızlık ve çatışma içine sürüklenmektedir. Etnik ve dini temelli bölgesel çatışmalar ve terörist saldırılar artarken, küresel ölçekte de medeniyetler tanımı dairesinde jeopoli-

tik yeni bir gerginlik dönemi ortaya çıkmaktadır. Bütün bunların yanı sıra, İkinci Dünya Savaşı'nı takip eden 50 yıl boyunca göremediğimiz ölçüde büyük fırsatlar da Türkiye'nin mücavir alanında ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'nin mevcut fırsatları yeterince kullanabilmesi bölgesinde lider, küresel dengelerin oluşmasında vazgeçilmez bir aktör olmasının yolunu açacaktır. Bu ise, ancak dış politika oluşum sürecinde bugüne kadarki "tehditleri bertaraf etme" odaklı bakış açımızın yerini, "fırsatları değerlendirme" odaklı bir bakış açısının almasıyla olabilir. Elbette, Türkiye gibi jeopolitik bir konumda bulunan bir ülkenin karşı karşıya olduğu tehditler, dünyanın pek çok yerindeki ülkelerden daha farklı ve çeşitlidir. Ama Türkiye için büyük tehdit, fırsatları değerlendirebilecek dış politik paradigma değişikliklerini zamanında yapamamaktır.

Nitekim bu bakış açısının yansıması olarak, dış politikamız Türk ekonomisinin kalkınması ve gelişmesine odaklı olmalıdır. Dış politikamız aynı zamanda, Türkiye'nin dünyada ve bölgesinde artan ağırlığına paralel olarak çok taraflı diplomasiye ağırlık vermeli, uluslararası kurum ve kuruluşlarda ülkemizin daha aktif bir konum elde etmesini sağlamalıdır.

Demokrat Parti, akıllı güç araçlarına dayanarak Balkanlar'dan Orta Asya'ya, Kafkasya'dan Orta Doğu'ya uzanan bölgede istikrar ve kalkınmanın sağlanması için Türkiye'nin etkin rol alması kararlılığındadır. Türkiye'nin tarihi, kültürü, sivil ve askeri güvenlik yetenekleri Türkiye'yi bu coğrafyada etkin olma konumuna getirmektedir. Türkiye'nin istikrarsızlaşma sürecine ilgisiz kalması ise mutlaka Türkiye'nin güvenliğine ve kalkınmasına kalıcı ve çok büyük zarar verecektir.

Tüm yetersizliklerine ve reform ihtiyacına rağmen uluslararası meşruiyeti temsil eden Birleşmiş Milletler örgütünün dünya barışının ve güvenliğinin korunmasında ve insanlığın refaha ulaşmasında oynamakta olduğu önemli rolün farkında olarak, Türkiye'nin bu örgüt içinde etkinliğinin artırılması Demokrat Parti'nin dış politika önceliklerinden biridir. Bu çerçevede Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde temsilimizi devamlı kılmak için çabalarımızı yoğunlaştıracağız.

Avrupa Konseyi üyesi olan Türkiye, Avrupa kıtasında insanı ve insanın mutluluk ve zenginliğini esas alan bir hukuk sisteminin ortaya çıkması için bu örgütün taşıdığı önemin idrakindedir.

Demokrat Parti, demokrasimizin Avrupa Konseyi ölçütleri esasında evrensel bir gelişmişlik düzeyine ulaşması için kararlılıkla ilerleyecektir.

Türkiye, Orta Asya'dan Balkanlara, Orta Doğu'dan Kafkasya'ya uzanan bir coğrafyada etkin bir stratejik iletişim kabiliyetine sahiptir. Dünya siyasetinde barış ve istikrara, birlikte ekonomik kalkınmaya ihtiyacımızın üst düzeyde olduğu bir dönemdeyiz. Demokrat Parti, Türkiye'nin bu gücünü bu insanlık ideali için kullanma kararlılığını ortaya koymaktadır.

NATO ve ABD ile İlişkilerimiz

Türkiye bir NATO müttefikidir. NATO'nun Soğuk Savaş sonrası dönemde işlevi ve sorumlulukları artmıştır. Demokrat Parti, küresel ölçekte barış ve istikrarın tesis edilmesi, terörizmle mücadelede başta olmak üzere, ortaya çıkan yeni tehditlerin ortadan kaldırılması konusunda NATO müttefiki olarak önemli konumunun ve sorumluluğunun farkındadır. Akıllı güç temelli dış politika vizyonumuzun bir gereği olarak "barışın korunması ve tesisi" operasyonlarına Türkiye'nin daha fazla katkıda bulunabilecek bir potansiyele ulaşması sağlanacaktır.

Türk Dış Politikasının ana eksenleri arasında, dünyanın başat gücü olan ve benzer siyasi ve ekonomik değerleri paylaştığımız ABD ile ilişkilerimiz ayrı bir öneme sahiptir. Türkiye ile ABD arasındaki ittifakın daha da güçlendirilmesi, dış politika vizyonumuzun hayata geçmesine hizmet edeceği gibi, aynı zamanda özellikle bölgemizin karşı karşıya olduğu çok yönlü sorunların çözümüne de katkı sağlayacaktır. ABD ile ilişkilerimizde, Soğuk Savaş yıllarının getirdiği stratejik alışkanlıklardan bir an önce kurtularak, ilişkimizi askeri işbirliği odaklı olmanın ötesine taşımalı, ekonomik, ticari ve sosyal yönleri de içeren gerçek bir model ortaklığa dönüştürmeliyiz.

Rusya Federasyonu'na Bakışımız

Türk-Rus ilişkileri hızla gelişmekte ve her iki ülkenin de kazanabileceği bir seviyeye doğru ilerlemektedir. Demokrat Parti, Rusya Federasyonu ile olan ilişkilerin daha da geliştirilmesi, ekonomik ilişkilerin dengeli hale getirilmesi ve bu iki ülkenin paylaştıkları geniş jeopolitik alana istikrar getirmek için uyumlu bir çaba içinde olmalarını amaçlamaktadır. Türkiye, Rusya Federasyonu'yla bil-

hasa enerji alanında kurmuş olduğu ortaklık ilişkisini muhafaza etmeli, ama aynı zamanda bu ilişkinin Türkiye'nin enerji açısından bu ÷lkeye bağımlılığını azaltacak tedbirler alınmalıdır.

Türk Cumhuriyetleri ve Karadeniz Havzası Politikalarımız

Bölgesel politikalarımızın birincil önceliğı Kafkasya ve Orta Asya'daki ÷lkelerle ekonomik ve siyasi ilişkilerimizi en üst noktaya taşımaktır.

Geçmişte bizim iktidarımızda kurulan Ekonomik İşbirliğı Örgütü'nü (ECO) ve Karadeniz Ekonomik İşbirliğı Teşkilatı'nı (KEİT) içine düşürüldüğü ataletten kurtaracağız. Başta, enerji, ulaştırma, bilişim teknolojileri, tarım ve gıda teknolojileri olmak üzere 21. yüzyılda ÷lkelerin kaderini belirleyecek alanlarda yeni ve güçlendirilmiş işbirliğı yapıları kuracağız.

Türk Cumhuriyetleriyle, bugüne kadar bir türlü yoğunlaştırılmayan askeri ilişkilerimizi özellikle savunma sanayi alanlarında en üst noktaya taşıyacağız. Türk dünyası ortak savunma tatbikatlarını gerçekleştireceğiz. Azerbaycan'ın NATO üyeliğine tam ve koşulsuz destek vereceğiz.

Türk dünyasıyla "dilde, fikirde, işte birlik" temel ilkemiz olacaktır. Bu coğrafyada alfabe birliğini sağlamak için yoğun çaba harcayacağız.

Kıbrıs Politikamız

Kıbrıs konusu Türk Dış Politikası'nın ana konularındadır. Demokrat Parti, Kıbrıs'taki Türk varlığının yok edilmesinin önüne geçilmesi sürecini başlatan ve kararlılıkla takip eden bir siyasal ruhtan gelmektedir. Bugün de Demokrat Parti, KKTC'deki soydaşlarımızın siyasi iradesine saygılıdır ve bu bağlamda adadaki yeniden birleşme görüşmelerini desteklemektedir.

Adada yeniden birleşme, Türklerin varlığını garantiye alan ve eşit bir statüde kalmalarına imkân sağlayan bir temelde ortaya çıkmalıdır. Birleşmenin olamaması durumunda, Demokrat Parti, çözümü destekleyen taraf olan KKTC'nin bağımsız bir devlet olarak, izolasyonlardan arındırılmış bir statüye kavuşturulmasının takipçisi olacaktır.

İslam Dünyası ve Ortadoğu ile İlişkilerimiz

Türkiye, İslam dünyasında tarihi role sahip bir ülkedir. Türkiye'nin toplumu çok büyük bir ağırlıkla Müslüman'dır, modernleşme çizgisinde elde ettiği başarılarla İslam dünyasında özel bir tecrübeye sahiptir. Türkiye bu toplumsal, politik, kültürel tecrübesini İslam dünyasıyla paylaşmak, karşılıklı alışverişte bulunmak ve nihayet işbirliğine, ortak anlayışa dayalı bir bakış açısını egemen hale getirmek durumundadır. İslam Kalkınma Örgütü, İslam Kalkınma Bankası gibi uluslararası kuruluşlara yenileri eklenmeli, işbirliğine matuf platformlar çoğaltılmalıdır.

Demokrat Parti, Ortadoğu'ya istikrar getirici girişimleri gerçekleştirmek, bölge ülkelerini birbirine yakınlaştırmak, ortak değerleri ve çıkarları açıkça ortaya koymak kararlılığındadır. Türkiye'nin kültürel mirası ve tarihsel sorumluluğu, bugün içinde yaşadığımız süreçte Ortadoğu politikasında geçilen zor dönemin aşılabilmesi için Devletimizin daha yoğun ve etkin bir diplomatik çabayı ortaya koymasını gerekli kılmaktadır.

Suriye ile karşılıklı güven ve ortak çıkar anlayışına dayalı kardeşçe ilişkilerimizi güçlendirecek, başta ekonomik ve ticari alan olmak üzere her türlü tedbiri alacağız.

Demokrat Parti, Irak'ta barış ve istikrarın hâkim kılınmasına ve Irak'ın toprak bütünlüğünün korunmasına büyük önem atfetmektedir. Türkiye, yerleşik demokrasisi, güçlü sivil toplumu ve büyüyen ekonomisi ile Irak'ın yaşadığı zorlukları aşmasına yardımcı olmalıdır. Bunun başlıca şartı ise, Kuzey Irak'taki bölgesel liderlerin terör örgütüne destek olarak görülebilecek adımlardan kaçınmalarıdır.

Kerkük ve Musul bölgesi bu barış ve istikrarın korunması için özel bir önem taşımaktadır. Adeta küçük bir Irak niteliği taşıyan bu bölgenin ayrı ve özel bir statüde değerlendirilmesi son derece önemlidir.

İran, önemli bir komşu ülkedir. Türkiye, İran'ın bölgedeki bazı sorunların kaynağı olarak görüldüğü bir çerçeveden, sorunların çözümünde güvenilir bir ortak olarak benimseneceği bir aşamaya geçilmesine yardımcı olmalıdır. Bunun için İran'ın nükleer enerji programının barışçıl bir amaca hizmet ettiğini, tesislerini uluslararası denetime açarak kanıtlaması gerekmektedir. İran yönetiminin sergileyeceği bu irade, bölgede Türkiye ile İran arasında

başta enerji olmak üzere birçok alanda daha kapsamlı işbirliklerinin geliştirilmesine olanak sağlayacaktır.

Demokrat Parti, Türkiye'nin aynı zamanda bir Avrasya gücü olarak var olduğunun farkında olarak İslam Dünyasıyla ilişkilere büyük bir önem vermektedir. Türkiye bugün sadece üzerinde yaşadığı Anadolu coğrafyasının Asya ile Avrupa arasında yer alması, her iki kıtayı, her iki fikri, her iki medeniyeti bağlaması bakımından değil; Asya ve Avrupa'yı derin bir şekilde kuşatan bir kültürel ve tarihsel mirası bünyesinde taşıdığı için büyük bir potansiyel gücü temsil etmektedir. Demokrat Parti, Türkiye'nin bu stratejik özelliğini bölgesel barış ve istikrar için kullanmaya devam edecektir. İslam Dünyasının refah ve mutluluğu için Türkiye ile İslam Dünyasının ortak çabasının artan bir şekilde devamı bu açıdan Demokrat Parti için büyük önem taşımaktadır.

Komşularımızla Ekonomik İlişkiler: Ortak Ekonomik Yaşam Alanı Projemiz

Türkiye komşularıyla ekonomik ve ticari ilişkileri en alt düzeyde olan OECD ülkesidir. Komşularla ekonomik ilişkilerimizi geliştirmeden bölgesel tanzim edici güç olabilmemiz söz konusu değildir. Demokrat Parti iktidarında, hiçbir komşu ülke arasında ayırım gözetmeksizin, tümünü davet edeceğimiz bir Ortak Ekonomik Yaşam Alanı'nı kuracağız.

Ortak Ekonomik Yaşam Alanı, hizmetlerin, emeğin ve sermayenin serbestçe dolaşabileceği, tüm katılımcı ülkelerin ekonomik çıkarlarına hizmet eden bir girişim olacaktır.

Bu projenin gerçekleşmesinin önünde AB ile ekonomik ilişkilerimiz dâhil hiçbir engel yoktur. Ermenistan dâhil tüm komşularımızla sağlıklı bir işbirliğine dayalı istikrarlı siyasi ilişkiler kurabilmenin yolu da buradan geçmektedir.

Herkesin
"birinci sınıf"
olduğu, işleyen
bir düzeni
kuracağız...

Kapalı, devletçi
bir ekonomiye
de vahşi
kapitalizme de
karşıyız...

DEMOKRAT PARTİ
YAYINLARI

- Bu ülke, hayâl kırıklıkları kadar başarılar, hazine geri çekilmeler kadar zaferler yaşayarak bugüne damgasını vurmuş, bir araya gelerek "Ne mutlu Türküm" diyen insanların ülkesidir.
- Yeni misyonumuz: Umutsuzluğu yenmek ve gençliğimizin, geleceğini en güzel şekilde bu topraklar üzerinde kurmasını sağlamaktır. Demokrat Parti, genç demokratlar için umudun adıdır.

ülke
savunması,
siyaset ve
partiler üstü
bir konu olarak
ele alınmalı...

ülkenin
stratejik
özelliğini, barış
ve istikrar için
kullanacağız...